

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08165

NAYE LIDER

Berl Lapin

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ב. לאפין

נייע רידער

פארלאג אטלאנטיק

ניו יארק — 1940

ביכער פון זעלביקן מחבר:

- „אומעטיקע וועגן“, (לידער), ווילנע, 1910.
„רוסישע ליריק“, ניו יארק, 1919.
„צייכנס“, (לידער), ניו יארק, 1934.

Copyright, 1940
by
B. LAPIN
New York, N. Y.

געדרוקט אין
פארלאג אַטלאַנטיק — ניו יארק
33 גראַנד סטריט.

איך — ברודער לייבלעכער פון צופאל,
האָב איינמאל איינגעצאָמט די רגע, —
און האָב די זון אַרויסגערופן
פון הינטער כמאַרעדיקע וועגן.

מיין רוף האָט הויך נישט אָפּגעקלונגען,
אין שטיקלייט האָב איך זון באַשוואָרן:
— „נאָך ליכט איז גאַנצע וועלט פאַרהונגערט,
דו מוזט באַווייזן זיך אַ קלאַרע!“ —

איז זון אַרויסגעקומען בלוטיק,
פון נאַפֿל־שנור אַראָפּגעשניטן, —
אויף מיינע אייגענע מאַרשרוטן
מיד נאַכגעשוואומען אַ צעגליטע.

אַט ווערט איר רויטקייט העלער, העלער,
דאָס בלוט — ווי טרערן אָפּגערובען;
דיין חלום שטייט ביי דיינע שוועלן
נאָך שענער, ווי ער איז געשפונען! —

די כמאַרעס — פון דער זון צעביסן,
און שטרעקעס — ווייטע זיך געליכטיקט;
נאָר מענטשן שפּאַרן — ווי אין תפיסה, —
דורך שטראַלן־גראַטעס די געזיכטער.

זיי זיינען אַלץ נאָך אומגעגאַנגען
פון כמאַרע־בערג אַראָפּגעבויגן.
די זון און וואַלקן — זיך געראַנגלט
אין גרונט פון די צעפּראַלטע אויגן.

און כ'זע: אין אונדז ווערט אָפגעשפּיגלט
דער וועלט־באַשאַף פון סאַמע אָנהייב;
אין אונדז צעבלייט זיך סוד פון זיגן, —
און סוד פון דורכפאַל — ערד אויף פנים!

און די, וואָס טראָגן גלוט פון זונען
אין קנופ פון שטראַליקע פאַרלאַנגען: —
רופט זון אַרויס, און זי וועט קומען,
ווי זון פאַר מיר איז אויפגעאַנגען!

א טויער

כ'בין געשטאנען פאר א טויער,
ניט פון מענטשנס האנט געמאכט.
ס'האט געשמעקט מיט ארוועלט, רוייערד,
מיט געבורט און מוטער-טראכט.

שטייט דער טויער ווי א דוגע,
ריויק אויסגעהיילט פון שטיין, —
אויסגעהאקט מיט שטארקע צוגן,
ווי געפליקט פון ווילדע ציין.

גריבער-אויגן — איינגעבויערט,
מענטשן-בליק — ארויסגעבליצט.
שטייט פארגאפט: פון ווילדער רוייערד
שאפנדיקער אטעם שפריצט.

אויג — צעשפרייט זיך, שארף, ביז ווייטיק,
פון די וואונדער מיטגעשלעפט, —
וואקסט ארויס פאר דיר א לייטער
פון געהיפטע בערג, ווי טרעפ.

און א קייט פון שארפע פעלזן,
ביז די וואלקנס האט דערגרייכט.
ווי פארשטיינטע העלפאנט-העלדזער
אויסגעשטרעקטע אין דער הויך.

איבער זיי — מיט ריטם קלעטערט
יונגער בארג-פאנטאן צעשטראלט.
האב געזען, (ווען כ'גלויב אין געטער),
דארט זיך שפיגלען גאטס געשטאלט...

און די שטייניק-גרויע וויספע
רירט, באוועגט זיך, אטעמט אוף.
הערסט פון פעלז צו פעלז א פליסטער,
ווי פון אויפגעוואכטן גוף.

ריח פון באשאף און פאָרונג,
מיט אַ פּרילינג־אַטעם שפּרייט.
גרונט צעשפּאַלט זיין ערשטע קאַרע,
עפנט אויף זיין אינגעווייט.

ס'דאַכט, אַט איצט ווערט אַלץ געבאַרן,
מיטן ערשטן אויסגעשריי.
כאַטש דער טראַט פון טויזנט יאַרן
האַט פאַרשטיקט גערעדט פון זיי.

טויער — אָפן איז געשטאַנען,
דורכגאַנג צו אַ רויער וועלט.
איך בין ערשטער מענטש צו שפּאַנען
אין נאָך קיינעמסנישט געצעלט.

מיין וועלט

איך האָב ליב דיך, מיין וועלט, ווי אַ טאַטע,
ווי אַ מאַמע זייער קינד מיט באַוואונדער;
ווייַל ס'האַט ליבשאַפט זיי קיינמאָל פאַרמאַטערט,
און מיט האָס — אייגן לייב נישט געצונדן.

און איך קום נישט צו דיר ווי אַ פּרעסער,
מיטן צאַנשאַרף און גיריקן גומען, —
ווי אַן אייגענער — אַפט נישט דערעסן,
ביז ס'וועט יעדער זיין חלק באַקומען.

וועלט, — איך גלויב אין דיין גאַנג און השגחה,
דעם גערעכטן — וואָרט אַפּ דיין באַשיצונג;
און מיך שרעקט ניט וואָס שנאה־נצחון
וועט אַ ווייַל דיינע הימלען צעבליצן.

נאַכט פון שנאה — ס'וועט טאָג זי פאַריאַגן,
ביזן וואָרצל אויף אייביק פאַרצערן;
כאָטש דיין בויך האָט מיט שנאה פאַרטראָגן,
דאָך וועסט ליבשאַפט — ווי מאַמע געבערן.

וויזיע פון אַ רויטן רעגנבויגן

רויטע קעלבעך זע איך נייגן
איבער ווייסע גריקע־בייטן? —
ניין, דאָס האָט פון רעגנבויגן
וואַלקנסטאָדע זיך צערויטיקט.

רעגנבויגן אויפן מזרח. —
מיט דעם פאַרב פון זונפאַרגאַנגען. —
האָט היינט רויטער זיך באַוויזן.
ווי אַ וואַרנונג אויפגעהאַנגען.

אַלע פאַרבן פון דעם בויגן
האָט דאָס פלאַמיק רויט פאַרשלונגען;
אַנגעצונדן סטאַדע־אויגן
מיט פאַרצוקנדיקן הונגער.

נישט קיין וואַלקנס — בלודנע חיות.
דרייען הונגעריק די עקן,
וואַרפן זיך אין רויטן פייער,
חיה־בלוט אַראַפצולעקן.

ווי אין פרעהס קי־דערשיינונג, —
דאַרע — שרינגען איין די פעטע.
זייער לייב — אַלץ דאַר פאַרפייניקט,
מיילער — אַפן, נישט געזעטיקט.

**

שלאַפסט מיין וועלט אַזוי ניט רואיק,
ביזער חלום צינדט דיין הימל;
וועמעס פלאַמיקע נבואה
קומט מיט בלוטיק־רויטן סימן? —

כישטארק מיין טראַט, ער זאָל נישט וואַקלען,
אין געשטייג אויף וואונדער־שטאַפּל;
ס'פרעסט מיך הונגעריקער פּלאַקער,
שפיגלט זיך אין מיין שוואַרצאַפּל.

דיכט גייט גאַנצן לייב אַריבער,
כ'ווער ווי הימל אַנגעצונדן,
רופן דונערן זיך איבער,
בליצן שרייבן אָן די וואונדער.

ווי נאַטור האָט אירע צייכנס
מיט זיגזאַגן בליץ פאַרשריבן, —
כ'האַב נישט מורא מעסטן כוחות,
זיין אָן אויסגעלאַכטער גיבור!

מיט מיין הוילן בליק אַנטקעגן
אַט דעם וואונדיק־רויטן מזרח! —
כ'קוק אין אַפּגרונט פון די רגעס,
וואו עס שפיגלען זיך קאַפּריזן.

דו זאָסט וואַגן, וואַגן, וואַגן,
קלינגען גלעקער אין מיין אויער, —
ס'זוכט מיין אויג די בליץ־זיגזאַגן
פון דעם רעגנבויגן־טויער.

אַלע צייכנס ווילסט אַנטפלעקן,
אַלע גרענעצן פאַרווישן,
און צערודערן די שטרעקעס
איינגעדערעמלטע אין כישוף!

פייער

האָב פייער דערזען, און דערהערט זיין רויש,
און כ'בין אַוועק אַהין.
ס'האַט בראַנדיק צעלויכטן זיך יענע הויז
אין פלאַטערדיקן ווינט.

די פענצטער — מיט פלאַמיקן בדיק געלוגט,
גערופן, און געבלענדט.
אין ליכט האָבן ווייטן זיך אויפגערוקט,
ווי דאָרט וואָלט אויך געברענט.

דער פייער — מיט צונגינקן פלאַם געלעקט
די באַלקנס, און די ווענט.
די חפצים אין גלי — זיך צו אים געשטרעקט:
נאָ, ברען אונדז, און פאַרברען!

פאַרצווייפלטער מענטש יאָגט מיט האַרץ אין האַנט
אויף גוף פון טיש און בענק, —
ס'ווערט שמאַדער זיין טראַט פון דעם פלאַם פאַרצאַמט,
ווי שליף פון תליה ענג.

אויך זאָכן דערשפירן די טריט פון טויט,
געשטרעקטע אין געפאַר, — —
נאָר הילפיקע הענט — בלויז אויף מענטש צעשפרייט,
געוואָגט, און איינגעשפאַרט.

אין פאַניקער שעה, פון זאָכן ווער טראַכט,
צערייצט פון ליכט־היפּנאָז;
און ס'האַט זיך אין בוך־שראַנק דער פלאַם צעלאַכט,
אַ ווילדער, הינטער גלאַז.

די גליאיקע בלעטער — געמישט, געמישט,
געלייענט, און פאַרצערט;
ביז שראַנק איז געפאַלן שוין פון די פיס,
צעשאַטן און צעשטערט.

שוין פינצטער אַרום... ווילדער פּלאַם פאַרשטילט,
אַ פייכטע שוואַרצקייט גליט.
פאַר'שרפה'טע מעבל אין מיטן דיל, —
אויף שטיקלעך פיס געקניט.

און ס'קלינגט אַ געזשום פון פאַרברענט געהילץ,
אַ שטאַרבנדיק געוויין;
דאָס לעבן פון זאַכן — נאָך מער דערפילסט
ביים פיינלעכן פאַרגיין. — — —

דו הויבסט עפעס אויף פון דעם פּלאַם פאַרלענדט,
און צערטלסט אין דיין האַנט; —
דו קוקסט, — ס'ווערן ווייטן נישט מער דערנענט
אין אויסגעלאָשן לאַנד.

דעם הימל האָט קנויליקער רויך פאַרדעקט,
און אַלץ, וואָס ס'איז געשען, — — —
אין קאַלט־שוואַרצן אַש האָט זיך פונק געוועקט.
נאָך איינמאַל וועלט צו זען!

באלאדע פונם ריטל

האָב געשפּילט זיך מיט פשוטן ריטל,
האָב אַ בויגן אַ רונדן געמאַכט.
פון מיין פינגערבאַריר — האָבן בליטן
שוין פאַרטריקנטע, ווידער דערוואַכט.

האָב איך בויגן אין האַנט איינגעהאַטן,
זאָל נישט געבן אַ שפרונג, און — אַוועק.
נאָר די בליטן פון זונשיין צעשטראַלטע, —
האָבן מער נאָך מיט לעבן גערעגט.

די צערונצלטע קאַרע — ווערט גלאַטער,
און דאָס גרין — פריש און גלאַנציק שפּילט אוף;
אין מיין האַנט האָט אַ לעבן געפאַטערט,
ס'האַט דאָס ריטל באַוועגט זיך ווי גוף.

האַט אַ חלום מיך גלעטן גענומען,
מיט די פונקען פון סנה מיך באַגליט;
און אַ ווינט — בלעטערט אַפענעם חומש;
„...איז מיט מאַנדלען דער שטעקן צעבליט!“ —

ווערט איין חלום פון צווייטן פאַרביטן,
ווי פון רייטער — די לאַנדשאַפט פאַרשווינדט.
אין דעם חלל פון רונדיקן ריטל
האַט צעבליט זיך געשטאַלט פון מיין קינד!

ווי אַ זון, מיט אַ קרייז אַ צעשטראַלטן,
קוקט דאָס קינד דורכן בויגן מיך אָן;
געווען שווער מיר דעם בליק אויסצוהאַלטן,
ווי מיר וואַלטן זיך ביידע דערקאַנט. — —

אַבער וואָר — עפנט ווידער די אויגן,
טויטער ריטל אין האַנט מיינער לעבט! — —
האָב געמוזט באַלד באַפרייען דעם בויגן,
ווי ער וואַלט מיך צום באַדן געשלעפט.

מיט די פינגער — אזוי ווי אַ בראַנע —
האַב צעגראָבן אַ ווייך שטיקל ערד,
כ'זאָל מיין ריטל פאַרפלאַנצן דאָרט קאַנען,
אויב אזוינס איז צו טאָן מיר באַשערט.

אין מיין האַנט האָט געזונגען די אַרבעט,
דינעם ריטל באַוואַסערט, באַשיצט.
אויף אַ שטיין איז געזעסן דאָס שטאַרבן,
מיט די ציינער די ווייסע געבליצט;

און געהיט, נישט געוואָלט נאָך אוועקגיין:
— מענטשנס נס וועט נאָך ווערן צונישט! —
נאָר דאָס ריטל, באַטויט, ווי פון רעגן,
האַט געוויגט זיך פון ווינטל דערפרישט.

איצטער שטייט עס אַ יונגינקער צווייגל,
ווי אַ פייל — שיסט זיין שפיץ אין דער הויך;
ס'וועט אַ בוים זיין... פאַרוואָס דריקט אַ שווייגן,
און ס'פאַרקנוילט זיך מיין אומעט ווי רויך? —

האַב אַ ריטל אַ טויטס אָפגעשריען,
האַב צוריק אין אים לעבן דערוואַכט.
נאָר פון מיר — ווייכט דער יום־טוב פון בליאונג,
פאַר מיין קווייט — קיין צעבלי נישט געבראַכט!

און דאָס חלום־געשטאַלט גייט אויף קלאָרער,
אַ באַשטראַלטע — דורך בויגן געקוקט.
אונטער לאַסט פון דעם קינדערשן אַרון
וועט מיין קאַפּ זיין אויף אייביק געבוקט.

אויפן גרענעץ פון זאכן

כ'האב מיין וועג אויסגעקליבן
אויפן גרענעץ פון זאכן;
ביי דעם ראַנד פון די גריבער,
אין דער נעסט פון דערוואַכונג.

מיט דער שאַרף פון די ראַנדן
שטייען תהומען צעעפנט,
איך דערוואַרט די פאַרוואַנדלונג
פון פאַרוויסטונג אויף שפע!

מיט דעם גאַלדזוכערס פיבער,
וואָס אין חושך באַהעלט אים, —
זיך אַליין טרעט איך איבער,
ווי אַ צאָם אַ פאַרשטעלטן.

ביי די מענטשן, — ווי חפצים
אויסגעניצטע, — אָן נעמען,
דאָרטן בלענדט זיך מיין אוצר,
און עס פירט מיך זיין פלעמל.

זייער וואַרט אַ פאַרלאַכטער,
ווי אַ בלעטל צעטראָטן, —
גלייט צו מיר אַ דערוואַכטער
פון באַריר מיט מיין אַטעם.

הייב איך אויף אַלע ווערטער,
די, פון קיינעם פאַרנומען, —
די, פון שטויב אויסגעצערטע, —
און איך ווער זייער גומען.

ווערטער האַרבע, אָן בושה,
אינדערהייך נישט צו זאָגן, —
ווייען צאַרטקייט פון קדושה,
טראָגן פולקייט פון לאַגל.

און איך צערטל זיי, צערטל.
ווי א קינדס יונגע גלידער, —
די געזייטערטע ווערטער
גיב איך קריק מיינע ברידער.

און ווי ערד שזינגט דעם זאמען,
ווערן ווערטער פארשונגען;
ווי צעפריינגטע שטראמען
ווערט א פרייד אויסגעזונגען.

מיינע ברידער, מיזאָנען —
אין א ים אויפגעשטורעמט, —
ס'ווערט געגרויסט זייער נאָמען,
און עס שפראַצט זייער גבורה !

וואלקנס...

— זע, וואלקנס און וואלקנס, און וואלקנס —
פאנטאסטישע קעפ און פיגורן;
א חיה פון אויבן פארפאָלגט אונדז,
א חיה — מיט מענטשדעכער צורה.

געשטאַלטן אויך אַנדערע פֿליען,
אויף דר'ערד נישט געזען נאָך אַזוינע! —
נאָר ערשטע משונהקע בריאה,
זי היט אונדז, די ערדישע, קליינע.

אונדז פֿאַקט אויך פֿאַרבאָרגענער אויבן,
דער פֿאַלאַץ פֿון הייליקן וואונדער.
א וואָגן — געשפּאַנט מיט פיר לייבן —
צעטראַגט זיך אין פֿלאַמען געצונדן!

זיצט גאָט אין דעם וואָגן געפּאַנגען,
גערינגלט פֿון פֿליגל־מלאכים;
די לייבן — זיך רייסן און ראַנגלען —
זיי האָבן דעם וואָגן צעבראַכן. —

די פֿלאַמיקע שטיקער פֿון וואָגן
פֿאַרברענען די וואַלקנס, פֿאַרטרייבן;
געשריי פֿון געבורט און פֿון טאָגן
צעטראַגט זיך פֿון הימלשע לייבער.

און גאָט — אויף אַ ראַד אַנגעהאַנגען —
וויגט אום זיך אויף פֿלאַמיקער תֿליה.
זיין מאַכט איבער וועלט איז פֿאַרגאַנגען,
האַט זיין כּעס איבער הימלען געשריען.

נאָר ס'האַבן געשפּאַט און געלעכטער
פאַרקלונגען גאַטס צאַרניקן ברומען;
מיט יום־טוב פאַר אַלע גערעכטע —
האַט זיבעטער הימל געטומלט.

אויך דאַרטן — ווי אונטן, מסתמא —
מוז אמת אַרויפשווימען אויבן.
אויף געטער קומט אויך אַ נקמה,
אין בלינדקייט פאַרדעשט זיך דאָס גלויבן!

דוד'ס שטיין

מיינע וואַכעדיקע רייד
גייען באַרוועס אַנגעטאָן.
און ס'צעפּאַלט אויף זיי דאָס קלייד,
קאַלט, — און ליד שפּילט צאָד-אַד-צאָן!

נעם איך, ווען, אויף שפּאַס אַרויס
מיינע רייד אין יום-טובֿ-גאַס,
מיט דער באַרוועסקייט אַנטבלויזט, —
און די גאַס, — שרייט אויף פּאַר כּעס!

אייל איך קריק מיט מיינע טריט
וואו די מחנות גייען אום;
רויטער מאָן איז אונדזער בליט,
וואָס קאָן בליען אויך אַן זון.

רויטיקט קראַפּיווע די הויט,
בריט דאָס לייב פון מידן טאַג.
קליינע ברעקלעך ווייסע ברויט —
מענטש ווי שווערע משא טראַגט.

אונדזער וואָרט — ווי דודס שטיין,
פּלינק, און אויסגעפרובט צום פּלי.
נישט פּאַר אונדז צו ריידן שוין,
מיר — מיט אויסגעפּליקטע קני! —

אַלכעמיע פון וואָרט

האַב פאַרשפּאַרט זיך אין אייגענער הייל,
און געזוכט די אַלכעמיע פון וואָרט.
אין אַטאַמען די ווערטער צעטיילט,
און דערנאָך זיי אין מינים געפּאַרט.

האַט אַטאַמען־געשטויב אין דער לופט
זיך געזיילט ווי אַ מדבר־סאַמום,
ביז דאָס וואָרט האַט געקראָגן אַ גוף,
און דעם פייער — פון ברעניקער זון.

לייכט מיין הייל מיט אַ פונקען־געשפּריי,
ווי מיט לעבעדיק דראַט אויסגעלייגט;
פון נאָך קיינמאַל געשריענעם וויי, —
צוקן נערוון מיט נאַקעטן אויג.

און פון יעדן געבוירענעם וואָרט
ווערט אַן אַנדער גערויש אין דער לופט, —
די, וואָס זיינען נאָך ווייניק געקלאָרט,
ווערן ווידעראַמאַל אויסגעפרוואוט.

אַטאַ גלייט — אַ פילפאַרביקער שטראַל,
אַטאַ אַיילט זיך — די קורצע מינוט.
יעדער וואָרט — מיט זיין שאַטן־געשטאַלט,
רויטער פייער — ביים אויפגלי פון בלוט!

לעבן — לאַכיקער פלאַטערט געקלאָרט,
ים — צעפלייצט זיך אין כוואַליקער ברייט.
אַ געשריי אַ פאַרצוקטער ביי מאַרד,
אַ מוראַשקענע שטילקייט ביי טויט.

כ'זע, דאָס וואָרט איז ניט גרודיקער לייט,
וואָס דערוואַכט אונטער פינגער־געקנעט.
וואָרט באַשאַפט דעם באַשאַפער אַליין,
און מאַכט לעבעדיק דעם, וואָס עס רעדט. —

וואַקסט מיך איבער מיין אייגענער צאָם,
דאָס געשען — איבערשטייגט מיין פאַרלאַנג.
זען דאָס וואָרט ביי זיין אורערשטן שטאַם,
הערן גאַנג פון דערוואַכטן געדאַנק.

ערשטע ווערטער — נאָך קיינמאָל גערעדט,
ווי אויף שניי — ניט פאַרשריבענע טריט;
יעדער וואָרט — אין זיין הוילן סקעלעט, —
ווי אַ ווילדפלאַנץ נאָך פאַרן געבליט.

מיט אינסטינקט ווי פון אורוואַלד אַרויס,
שפרייזט דאָס וואָרט נאָך אויף מיידלשן פעלד,
ווי אַטאַם, ווען זיין קראַפט ווערט אַנטבלויזט,
איז ער גרייט צו צעטרייסען די וועלט!

דער פולער קרוג

1

כאַטש נישט פון פולן קרוג אַרויס
איצט שעפן זיך שוין מיינע יאַרן,
און אפשר טריפן שוין פון טיפן דנאַ
די לעצטע, לעצטע טראַפנס;
און באַד וועט מיך אַרומזוכן פאַרצווייפלטער מיין שאַטן. —
דאָך לעב איך אַלץ נאָך מיט דעם יונגן רויע
פון פּרילינג-דונערן אין רוים אין קלאַרן,
ווי כ'וואַרט אויף ס'ניי פון קרוג גענומען שעפן מיינע יאַרן,
און זיי שעפן זיך נישט אויס! —
ס'קוועלט לעבעדיקער קוואַל פון טיפן דנאַ,
ווי ס'וואַרט צו אייביקייט געזאַלבת געווען די שעה;
איך לעב, כאַטש מיין געביין איז לאַנג נישטאַ! —

2

און אפשר איז דער פולער יאַרן-קרוג
נישט מיר אַליין געגעבן?
פאַר מיר איז לאַנג שוין לאַנג גענוג! —
נאָר ס'קוועלן אין זיין טיפן דנאַ די יאַרן
פון נישט-אויסגעלעבטע לעבנס,
פאַר דער צייט פאַרצוקט? —
אַ געפעס בין איך געבאַרן,
מיט לעבנס מענטשעכע פאַרטרויט.
יונג-בלוט פון אייגענעם, פאַרשניטענעם געזינד
דורך מיינע אַדערן רינט.
און וויפיל אַנדערע — פאַרלאַשענע פון טויט, —
לעבן דאָ מיט מיר אונטער איין הויט? ...

איצט פאַרשטיי איך פאַרוואָס איך האָב, אָפט,
 אין פאַרצווייפּלונג פאַרשיכורט, —
 נישט צעבראַכן מיין פּוּלן קרוג אויף שטיקער.
 ווי קאַן איך דערנענטערן דעם סוף
 צו אַ טייערן פּקדון ? —
 אַז איך בין מיט אַ גאַב אַנגעלאָדן !
 אימיצנס פרייד — דאַרף איך פריידיקן,
 אימיצנס פיין — דאַרף איך פייניקן.
 און אויסברוכן, פרעמדע אַמאָל,
 פאַר מיר אַליין נישט צו פאַרשטיין, —
 זוכן אַ וועג דורך מיר אַדורכצוגיין,
 און זיי ריידן רייד אַזוינע מיט מיין קול...

מיין בייט

כ'וועל צעאקערן ווייכער מיין בייט,
דאָס געבלי זאָל פאָרוואַרצלען אין דר'ערד;
ווייל פון ווינט-בעזים ווערן די רייד
נישט פאָרזייטע, ווי זאָמד אויסגעקערט.

און מיך אַרט נישט, וואָס ערד עסט זיך איין
אין די ווערטערס צעשויערטע הויט;
ווי דער פראָסט, נישט געליכטיקטער לייך
שמעקט מיט ערד, און מיט פייכטיקייט באַטויט.

כ'ווייל די ברכה פון צייטיקן רונד,
מיט דער פודקייט פון לעבעדיק לייב;
אין דעם וואָרט — אַ געלייטערטער בונד,
וואָס איין ליבשאַפט מיט צווייטער פאָרשניידט.

ווען צעבלייט וועט מיין וואָרט פאַר מיר שטיין,
ברוין פון זוך, און צעשניטן פון ווינט, —
וועל איך זאָגן אים: איצט מוזטו גיין,
און די מענטשן מיט ליבשאַפט פאַרבינד.

ווייל אַ זין האָט די פרוכט פון דער ערד,
זי דאַרף ברענגען דעם מענטשן איר טעם;
און מיין וואָרט — וועט אויך ווערן דערהערט,
ווי דער טייך שטאַרקער רוישט ביי זיין צאָם...

דיין בעכער פרייד

פארדעק מיט שמייכל־שוימיקייט
דיין אייגן בעכער פרייד.
דאָס פּליסטערן פון גלאַטן זייד
מיט שיכרות־ווינטל ווייט.

דיר פינקלט פרייד פון פולן כוס
און ס'שעפערט איין די זעט;
דיין גלאַטער וועג — איז ווייל דו האָסט
אַזיין אים אויסגעגלעט.

ס'איז לייכט אזוי אין זיך אַזיין
צו ווערן איינגעגלויבט.
ס'איז יענעמס וואָרט — אַ שאַרפער שטיין,
און דיינער — ווי אַ טויב.

נישט טראָפן צווייפל, — נאָר די ענד
צו אַרץ, — אַמאָל דערשרעקט.
ס'האַט שלמהס שמייכל זיך צעבלענדט
אין סוף פון זיינע טעג.

ווען ס'האַט זיין גומען אַרץ פאַרזוכט,
ס'פאַרשיכורט שוין נישט מאַכט;
ערשט דאַמאַלט האָט צום צווייפל־בוך
קהלת זיך דערטראַכט.

יעדע זאך

האָסט געזאָגט צו מיר: פון יעדע זאך,
פון גאַרנישט־ניט, קאָן ווערן אַלץ.
שטומער חפץ אין דיין האַנט דערוואַכט,
און ס'רעדט די בלייפען, וואָס דו האַלטסט.

פרישע וואונדן אויף דעם רונדן האַלץ —
נערוועז פון פינגער אויסגעקניפט;
גרודעס שוואַרץ־ערד מיט דער בלייפען מאַלסט,
ווי אַקער גראַבט אין ערדיש לייב.

און עס שוואַרצט זיך אַ צעאַקערט פעלד,
דו הערסט ווי זאַמען קוועלט און יערט;
ס'וואַקסט פון שטומער בלייפען אַ געמעל,
פאַפיר גייט־אוף ווי פּרילינג־ערד.

מוטער-וועלט

אונדזער צייט איז פון אַנטפּלעקונג,
סוד ווערט אויפגעוואַכט ווי בלום.
און דערנענטערט ווערן שטרעקן,
און אין יאָך גייט אויף די זון! —

גאַנצע וועלט איז אין באַוועגונג,
ס'רעדט דער שטיין, און ס'טוט דער שטויב;
און דער יאָ מיט שנעלקייט זעגלט,
און דער ניין וועט זאַגן: גלויב! —

איצטער לויטערן זיך יאָרן,
צייט אַנטשאַפּענע — דערוואַכט.
וועלט — געהאַט האָט נייע פאַרונג,
און אַ נייקייט ברענגט איר טראַכט.

אַלע מענטשן, אַלע חיות,
אַלע ווידמונגען אויף דר'ערד, —
אַנדערש וועלן זיך באַנייען
אין באַשאַף, וואָס וועלט געבערט!

אַלץ וועט קומען מיט אַ טואונג,
אַלץ וועט אַטעמען מיט פליכט;
וועלט אין רו — מיט אַלץ וועט רוען,
אַלע קינדער פון גאַטס דיך! — —

זע, ווי וואונדיק, זע, ווי בלוטיק,
פאַר געבורט די וועלט זעט אויס!
מיט איר הוילער טראַכט ווי מוטער,
ליגט אין ווייטאַקן אַנטבלויזט!

אויף ווינטיקע רוימען

כ'פארזיי מיינע ווערטער אויף ווינטיקע רוימען,
ביז וואנען זיי וועלן זיך ערגעץ דערשלאָגן ;
כ'פארזיי מיינע ווערטער, ווי זייער די זוימען,
זיי זאלן דער וועלט זייער צייטיקייט זאָגן.

נאָר איך — קען פאַר זיי נישט צעווייכן דעם באַדן,
ווי זייער די בייטן מיט שטאַלענער בראַנע ;
כ'האַב פריער מיט צייטיקייט זיי אָנגעלאָדן,
זיי זאלן אָן אייביקער בליאונג דערמאָנען.

די מענטשן — דעם קלאַנג פון די ווערטער דערהערן,
וואָס האַבן אין רוים זיך מיט זון אָנגעטרונקען ;
און ס'וועלן די ווערטער די פלאַמען געבערן,
וועט גאַנצענע וועלט זיך אין ליכטיקייט טונקען !

ע כ א

צו מיין זון אדם

זאל דיין וואָרט זיין רונדיק, רייף,
ווי אַ בויגן אָנגעשטייפט.

נאָר נישט טויטע פּייל — נאָך פּלי,
וואָרט — מיט אייביקן געבלי.

מיט אַ דויערדיקן שיין
זאל זיין פּולקייט ליכטיק זיין.

ניט ווי שיין פון גלי-אינזעקט,
קוים באַלייכט זיין קורצע שטרעק.

וואָרט — מיט פּלינקן בויגן-שפרונג
און דעם עכאַס ווידערקלונג.

שטענדיק עכאַן אין דער ווייט,
אין דער יונגער אייביקייט.

מיין בערעזע

דו ווילסט בויער, דו ווילסט גרין,
דו ווילסט וויגנדיקן קלאנג.
און ביי מיר — געוואָי פון ווינט,
און אַ סמ'יקער געטראַנק.

ביזט מיין גאַסט, און פירסט זיך אויף;
וואָלסט געווען מיין באַלעבאַס;
נאָר דו קוקסט אויף מום פון גוף,
טרויסט ניט דינקייט פון מיין כּוּס —

אויסגעהאַקט מיין גרינער וואָלד,
און עס זשאַווערט פּרישער שטאַם;
מיין בערעזע האָט געשטראַלט
ווייסער, לייכטיקער פון שוואַן!

האַסט זיך אויף מיין גרינעם שליאַך
מיט מיין פּרייד אַמאָל געפּרייט? —
און האָסט טרייסטונג מיר געבראַכט,
ווען בערעזע האָט פאַרשנייט? —

נישט מיין פּרייד האָסטו געקענט,
נישט מיין פיין האָט דיך גע'צער'ט.
דער אַליין פון מיינע ווענט
האַט דיך קיינמאָל נישט דערוואַרט!

דער לייטער

און ער — האָט אויסגעחלומט זיך אַ לייטער.
אויף אים — דעם לעצטן שטאַפל זיינעם גרייכן.
דערזען פון דאָרט, ווי זיינע שטרעקעס שפרייטן,
און ווי די פלאַכע נידער נעמט פאַרבלייכן;
וואו ס'גלאַנצט דער שוואַרצער אַקער-שניט אויף בייטן,
וואָס האָט מיט גרודעס ערד-געשריפט פאַרזייכנט
דעם אויפגאַנג-סוד פון קערנער טיף-פאַרזייטע, —
ער האָט פאַרביטן אַלץ — אויף בלויזע הויכן.

דער ווייטער ערד — געשענקט די טריט-נדבות,
די נאָזלעכער — מיט הימלשע גערוכן;
אַרומגעפירט אויף פלאַמיקע מרכבות
דעם חלום, ווי יהוה זיינע לוחות;
באַגלייט אַ פרעמדן טאַג, און פרעמדן אַוונט.
ער קאָן נישט פראַסטע פרוכט פון דר'ערד פאַרזוכן,
און ס'בליט נישט אין דער נידער זיין מחשבה,
אים יאָגן נאָך צעשויםטע הימל-שפרוכן.

אַז ער איז אויף דער לעצטער טרעפּ דערשטיגן,
אַ פינטעלע — פון אַ דערווייטערט פויגל, —
האָט ער דערפילט די נישטיקייט פון זיגער,
ווען וועלט ווערט קלענער נאָך אין זיינע אויגן.
וואָס נאָך אין לעבן קאָן ער איצטער קריגן,
אַז ס'האָט נצחון זיך פאַר אים געבויגן.
איצט וואָלט ער אויף דער נידער וועלן ליגן,
און ווי די וואַרצלען — מאַמע ערד געזויגן.

ווי בוים ...

איך וויל זיין ווי בוים אין אלע צייטן,
פונם ריטל — ביזן ברייטן שטאם ;
בליען, וועלן, פלאקערן אין שייטער,
פונם שטורעם — אויפגעהעלטער פלאם !

קארע־קנייטשן פון דער גרויער עלטער —
טראגן שטאלץ ווי יוגנטעכע וואר !
ווער קאן וויסן, אויך אין שפעטע וועלטן
וועט נאך רוישן מיין פארצווייגטער דור ! ...

ברודער!

צו דר. ה. זשיטלאַווסקי

אין שאַרפע צוגן, אין שנעלע בליצן. —
זאָג אַלץ אַרויס אין איינציק וואָרט;
פון בערגלעך — בערג, פון פעלזן — שפיצן,
פון ביידע פּאַליוסן — דער נאָרד!

נעם קירצסטן וועג־שניט — צו ווייטסטע לענדער,
עס לויפט די וועלט איר לעצט געלאַף —
נוץ וואָרט, וואָס שטאַרבט ניט אין קיין פאַרענדער,
אַ שפרוך, אָן אייביקן, באַשאַף!

ס'איז דאָ, ס'איז הבלס געשריי־רוף: ב ר ו ד ע ר !
קום, ברודער, ברידערן די וועלט!
איך וויל נישט גיין צו דער גרויסער סעודה,
ווען נאָר איין קנעכט בלייבט אַפּגעשטעלט!

זוניקע טריט

ב. וואדעק — צו זיינע 50 יאר

וויססט ווערן געהערט,
וויססט ווערן געזען, —
ווי קווייט — זיין דערנערט
פון זוניקן בענד.

דער בדיק פון ארום,
כאטש נאקעט טוט אויס, —
באווארעמט ווי זון
אן אפענע הויז.

דערשרעקסט זיך, ווען טאג
נעמט טונקעלן שליאך, —
האסט אַרץ אויסגעזאָגט,
פאר ליכטיקער וואך!

און דאן — דיך באַפאַלט
באַשיידענע שטיף;
לבנה-געשטראַל,
לבנה-געהיל.

דיך רופט דער אַרײַן
אין שווייגיקער צעל, —
ווי קוואַליקע ריין
באהאַלטן אין פעלד.

נאָר שטומער גערעג
פון לייב און געבליט, —
שרעקט מער דינע טעג,
ווי זוניקע טריט ...

היינטיקע טעג

דער שלאָף — ווי די טרוימיקע וואָך,
ס'איז לעבן — אין חלום געזען;
די וואָך — מיט די אויגן פאַרמאַכט,
פאַרהיכט מיט באַלויכטענער ברעם. — —

דו שעמסט זיך, אין היינטיקע טעג,
צו טרינקען אַזוי פון דער רו,
ווען וועלט שטייט פאַר דיר אויפגעוועקט,
ווי אויף ים אַ צעברויזטע קאַנו.

היינט שלאָפט זיך אַן חלום די נאַכט,
די ברעמען פאַרקלאַפט ווי אַ חייל, —
אויף בעטל וואַרפט אום זיך די וואָך,
איר טאַגיקן וואַגל דערציילט.

ס'דיגט וואָך, ווי פון קלעפּ איינגעשמידט,
און טראַכט נישט דערוואַכן שוין מער;
אַ טרויעריק, טרויעריק ליד
פאַרוויגט האָט איר מידן געהער.

אַ, דו, מיט דיין טרויער־געזאַנג,
האַטט, דאַכט זיך, אויף אייביק פאַרוויגט —
פאַרהיילך מיט אַ פאַנישן קלאַנג,
אַז וואָך זאָל דערוואַכן צוריק!

פֿאַר מענטשנס גליק

דער האַגלענדיקער ניין, און ניין, —
ווי בלויזע קלעפּ אויף בלייבן לייב;
כ'זע שטענדיק צאַמען, צאַמען שטיין,
מיין פרייהייט ליגט פֿאַר מיר פֿאַרשפּייט.

דאָס לעבן איז צו אונדז געשענקט,
באַהעפט צו זיין מיט גאַרער וועלט;
ווען תּלִיה ברודערס האַלדז פֿאַרענגט,
אויך דו צום משפט ביסט געשטעלט!

פֿאַר מענטשנס גליק — דערשטיקטע פרייד,
און לעבנס פֿאַר דער צייט צעשטערט,
ווייל זריעה, — אויפצוגיין אין בית, —
מוז טרינקען פינצטערניש פון דר'ערד.

און דער — גייט היינט, און מאַרגן — איך,
דעם וועג צו גליק דורך עשאַפֿאַט, —
ביז ס'וועט זיך אַיינטונקען אין ליכט
דער וועלטס באַפרייענדיקער טראַט!

ע 7 ...

מיין טעגלעך ברויט, וואָס איך פאַרשלינג,
האַט מיך נאָך מער פאַרשלונגען.
נישט איך דעם טרוקן ברויט באַצווינג,
ס'איז ער, וואָס שרעקט מיט הונגער!

אַמאָל, ס'לייכט אויף פאַר מיר אַ טאָג,
און כ'גיי אויף זיינע ווייטן, —
ווי הונט — האָט הונגער אָנגעיאָגט,
באַפאַרט פון אַלע זייטן.

און כ'גלעט זיין פעל מיט קאַלטן גרויל,
ער זאָל אויף מיר נישט שפּרינגען,
און ס'קריכן אויס, ווי גראַז פאַרפּוילט,
זיינע האָר אין מיינע פינגער.

די אויגן ברענען. איך דערוואַך.
איך וויל מיין אומרו שטילן.
און מיינע טריט, — אויף האַרטן שליאַך, —
אויף מיר ווי הינט צעבילן.

דער דרום־ווינט — נאָך מער פאַרשטייפט
איז וועג די האַרטע גרודעס;
נאָך גוט ס'האַט פּריילעך צוגעפּייפט
אויף שליאַך אַ צווייטער ברודער! —

דער מאַרש פון צוויי

לידער פון ניריאַרק

צלם-שניט

1

אַכטע עוועניו — צווייאונפערציקסטע סטריט.
אַ נעץ פון שטאַלענע אָדערן אויף אויסגעשטרעקט האַרץ
פון די ברייטסטע פירווינקלען פון שטאָט.
די שפיצן-מויערן — ביז די וואַלקן געשטאַרצט,
מיט גערויש פון ראַדיאָ-שטאַנגען ווי האַרפן אַנגעדראָט. —

אין וואונדיקע עקן פון אַ ריזיקצעשניטענעם קנופ
צעפליען זיך שלאַנגיק אויף שייד-וועג די שטאַלענע רעלסן,
איבער גוף פון דער גאַס, ווי אַ צלם געקרייצט.
דער בלויער שטאַל — פון הייסער זון געשמעלצט זיך,
ווי שמאַלע וואַסערן ליכטיקע געפלייצט.

צום דרום, צום צפון די עוועניו פליט,
צווייאונפערציקסטע גאַס גיט דעם צלם-שניט.
מיט איין וועג צו מזרח, מיט צווייטן צום מעריב,
וואָס שרייט מיט די קולות פון האַדסאָן,
אין יאָמערדיקן סירענע-רוף פון פיררן און פערריס ;
זיי ענטפערט אַפּ צוריק דער טעמפער בראָזג
פון די אונטערעדישע רערן —
ניריאַרקס טשווגנענע געדערים.

אין דזשאַנגל פון שטאַט

אַכטע עוועניו — צווייאונפערציקסטע סטריט,
 זיי שיינען אין זון ווי אַ צלם־שניט.
 אין מיטן העלן, וואַכעדיקן טאַג, —
 אַ ציענדיקער קאַראַוואַן פון אַמניבוסן,
 טראַמווייען, אויטאָס און טראַקס,
 אונטער דער הייסער זון פון הימל־מיט,
 ווי דזשאַנגל־חיות גלאַנצנדיק געגליט.

און כוואַליעס פון וויגנדיקע מענטשן־קעפּ, —
 זיך שווינדלדיק געטרעפט
 איבער שטאַטיקן סטעפּ,
 אין געיעג פון יאָג און איבעריאַגן.
 ס'האַבן פון יעדער גאַס די ראַגן
 מיט גוואַלד אַראַפּגעשעפט
 אַ כוואַליע מענטשן־שטראַם,
 זיי ווי צוק־ווינטן אַ ריס געטאַן,
 דערנאָך זיי אַלע — מיט זיך אַוועקגעשלעפט.

דאָך געדרענג אויף דער עוועניו נישט ווינציקער ווערט,
 ווי עס זעצט זיך נישט דער ברייטער ים אַראַפּ,
 ווען ס'ווערן זייטיקע קאַנאַלן פון אים גענערט.
 ס'קומט צו אַלץ מערער, ווי ס'פאַרט אַפּ.
 ס'שווימט רוישיקע שטאַט, ווי דער ים אין איין שטראַם,
 און דו זעסט נישט די, וואָס גייען אַוועק,
 און די, — וואָס קומען אָן.

אַכטע עוועניו

ס'איז אַכטע עוועניו דער פראַכט־אַריינגאַנג,
און אַרויסגאַנג טיר פון גרויסער שטאָט.
פון דאָרט צעשפרייטן זיך די האַמער־קלאַנגען
און דער גערויש פון דער פאַבריק־דאָד.

דורך אַכטער עוועניו ווערט דורכגעגאַנגען,
אין די באַגינענס און פאַרנאַכטן,
דער היַל־קער אַרבעטער־טראָט.
דורך דאָנען סקריפען שווער די געלאָדענע פראַכטן
מיט איבערגעפאַקטער משאַוו־אַג.
דאָ היַל־כאַפּ די אַרבעטער־שלאַכטן
פאַר מערער ברויט און קירצערן טאַג.

דאָ איז די ריזיקע קיך־פאַבריק,
וואָס קאַכט פאַר גאַנץ ניו־יאָרק איר מאַל־צייט.
דאָ ווערט אויסגעשפונען גרויסער זיג
פאַר די גערעכטע און די שטאַלצע!

כאַטישע ניו יאָרק

כאַטישע ניו־יאָרק איז געבויט אָן אַ פּלאַן, און ניט געוואוסט, אַז ענג וועט זיין פאַר איר דאָס אינדזל־לאַנד. נאָר אויך אין כאַאַס רוט השגחה; וואו מענטש האָט געשטעלט בית־עולם־צאָם, דעם לעצטן טראַט פאַר דורכפאַר און נצחון, — איצט טורעמט דאָרט אַ לעבעדיקע וואַנט פון וואוינונגען, פאַבריקן, און געשעפטס־רעקלאַמען.

די אייביקע רו האָט זיך איבערגעבראַכן. ס'דיערט ניו־יאָרק אויף טויטנס לעצטע דאָלעד־אַמעס; ווי פאַרפלייצונג לאַזט זיך גיריקע שטאַט ניט צאַמען, און יעדער ערד־טראַט ווערט פון איר פאַרשלונגען. זי שטופט און שפאַרט זיך אין דער ברייט, צום האַדסאָן, און קלעטערט אין דער הויך מיט זיגזאַג־צונגען, ווי אַ שטייניק־לעבעדיקע שפּראַצונג! —

איבערנאַכט ווערן הייזער און גאַסן איבערגערוקט, וואוינונגען — פון פאַבריקן־געביידעס פאַרצוקט. קליינע הייזלעך, איינגעשרומפענע פון שרעק זיך פרעסן, זיי ווערן צווישן מויערן אין אַ סענדוויטש אויפגעגעסן.

גרויס-שטאָט

ס'האָט גרויסשטאָט איר אייגענעם לעבן, איר אַטעם, —
 מיט דזשאַנגל־קולות צערייצטע גאַסן ברומען.
 די מויערן, ווי באַשעפענישן לעבעדיקע סאָפען.
 ס'האָט ריטם און באַדייט צעהילכטער טומל;
 אין די בראַזגענדיקע טריט פון פאַראייניקטן טאָפען,
 שרייט איינציקער טראָט, ווי אין ים דאָס געשריי פון טראָפן,
 וואָס וויל ניט אין כוואַליע־רויש פאַרשטומען.

ס'קוקט שטאָט דורך פירקאָנטיקע שויבן־אויגן
 אַרום און אַרום אין אַלע זייטן, —
 און מיר ווערן פון איר בליק אַרומגענומען
 ווי פון אַן אייביק צעפלאַקערטן שייטער.
 און גאַס ווערט אַלע רגע פון געשעענישן נייע צוגעצויגן,
 נאָר שטראָם פאַריאַגט זיי ווייטער, ווייטער;
 בלויז צופאַלן וואָס קומען אָן ווי קריגער, שטרייטער,
 זיי לאָזן זיך נישט גרינג מיט שטראָם פאַרשלעפן,
 און פאַרצויגן מיט אַן אייגן נעפֿל —
 צעברעכן זיי אַמאָל דעם גאַנג פון שטאָט,
 און ס'ווערט לענגער אָפגעשטעלט צעיאָגטער ראָד.

דער מאַרש

איינמאַל, — איך בין געווען פאַרכאַפּט
פון שטאַטישן קאַליידיסקאַפֿ־באַוועג.
און ווי טראָפּן אַריינגעזאַפּט
אין שטראַמיקן געיעג —
האַט אַ צופאַל אָנגערירט מיין אַקסל,
און געשעעניש פאַר מיין בליק צעוואַקסט זיך: —
ווי פאַר אַן אַפּפּלוס ווערט מענטשנשטראַם צעטאַלט,
און אויפגעפנט ווי אַ טויער ברייט.
די איינדיקע מענטשן — שטיין געבליבן מיטאַמאַל,
און ווי מיט רידלען גראַבט דאָס איינגעשטילטע טראַט־געשריי,
וואָס עמיץ האָט פאַרהאַלטן: שטיי! —

וואָס איז געשען? — המון האָט שטוינענדיק באַגלייט
אַ מאַדנע פאַר פון ערגעץ אָנגעקומען, —
וואָס גייט דורך מענטשן־טויער שוויינגנדיקערהייט.
אַ מאַמע, מיט אַ זון אַרומגענומען,
מאַרשירן שטאַלץ אין שמאַלער ריי,
מאַרשירן אַ פייערלעכן מאַרש פון צוויי.

המון האָלט איין דעם אַטעם,
קוקט נאָך דאָס פאַר, צוויי בלייכע שאַטנס
אין שטאַטיקער כאַאַטיק.
האַב זיך דערנענטערט, און דערזען:
די בלוי־געשוואַלענע אַדערן פון מאַמעס אַרבעט־הענט,
ווי פאַרפרוירענע שטריק דאָס לייב געשניטן.
אין די אויגן האָט צער פון חיה געברענט,
ווען סטאַדעס טרינקען זיך אין טיפע זעמד
פון הייסער זון צעגליטע,
און האַבן מיט יעדן זעמדלע געקעמפט. —
מאַמע און זון האַבן מוטיקן מאַרש געשריטן.

ביידע — אין ווייסע זומער־שמאַטעס.
נאַר אַרעמקייט האָט זייער שטאַלצקייט ניט פאַרראַטן.
די בלאַסע פּנימער, פון שווייס באַגלאַנצטע,
זיי ווייסן גוט די פּרייד פון מקריב זיין אינגאַנצן,
און זיך נישט אונטערגעבן פיין און מאַטער;
די ברוסט פון אויסגעבלייכטער דאַרער מאַמע
איז מוטיק אויסגעשטעלט ווי שיצנדיקער פאַנצער, —
דער שוואַכער זון, מיט יאָרן פון אַ טאַטע,
האַט זיך קינדעריש אָן איר געקלאַמערט,
געשדעפט די קראַנקע, טאַנצנדיקע פּיס,
אין וואַקלענדיקן ריטם פון קינדער־פאַראַליו,
געהיט געטריי די ריי,
אין פּיינענדיקן מאַרש פון צוויי.

ה מ ו ן

המון — שוין לאנג פון דער פאר אויסגעניכטערט.
און איז ווידער אוועק מיטן שטראם.
די ווייטע שמאטעקליידער אין זון געליכטיקט.
געפלאטערט ווי צעריסענע פאן.

אפט וואשן יסורים אראפ ווי א רעגן
פארשטויבטן פנים פון המון.
אויך די, מיט פארבלוטקטע נעגל,
ווערן א ווייל דורך יסורים ריין.

נאר המון ווערט ווי בליץ אנגעצונדן.
ווערט בארד פארלאשן, און פארגעסט.
ער ווערט נישט צוגעשמידט צום וואונדער.
אויב ס'הענגט נישט ווי א שווערד דער נס ! —

איז פאר פארפרעמדטע אין געדענג געגאנגען.
פראצעסיע פון קיינעם מער באגלייט.
דער מאמעס ווערטער אין דער לופט געהאנגען.
אזוינע פארפייניקטע מאמישע רייד :

— דער מענטש גיט אוועק זיין בלוט און יוגנט
פאר אויפבלי פון שטיינערנע שטעט.
פון מויערן־שפאלטן קוקן ארויס הרוגים.
אין ליים פון די ווענט אריינגעקנעט.

עס ווערט אלץ העכער אייער בבל טורעם,
און ס'איז נאך אלץ אייך נישט גענוג.
דער טראט, — געבלוטקט אין יסורים —
אייך ברענגט נישט צום שפור פון פארצוק.

ווען ציגל פאלט אויף דר'ערד אנדער,
פארזארגטע הייבט איר שנעל אים און.
בלייבט שטום פאר איבערגעפארענע גלידער
פון א לעבעדיקן מענטשן־גוף.

א מאמע, — כ'האָב אַלץ אַוועקגעגעבן,
באַליידיקטן נפש פון טויט אויסגעלייזט.
ס'מוז ווערן באַשיצט די קרוין פון לעבן,
ביז ס'גלייט נאָך וואו אַ פונק פון טרייסט.

אַט קלאַמערט זיך אַ לעבן אַ פאַרשעמטער,
נישט אינגאַנצן פון פאַרצוק פאַרהיט.
ווער הערט די שפראַך פון גלידער געלעמטע,
פון פאַראַלייזעטאַנצטע טריט ?

נאָך קינדער־טריט דער חיהס אויגן לוגן,
און זייער מאַרד־ביין רייסט זי אוף.
זי באַפאַלט זיי אין בלי פון יוגנט,
נאָך אין קינדער־שווייכן גוף.

נישטאַ קיין גרעסערע שטראַף פאַר גלידער,
צו ווערן בליענדיק פאַרוויסט.
פאַרגליווערט ליגט אין זיי די מרידה,
ווי אַ בערגל רויע מיסט.

איך האָב די שטורעם־רייד אַרויסגעלייענט
פון מאַמעס פיבערדיקן בליק,
און וויפל פאַרבאַרגענע געשרייען
נאָך אַלץ געבליבן אין האַרדן פאַרשטיקט.

און ס'דראַפּעט זיך איר בליק אויף די געביידעס,
וואָס ענג איז זיי די אַפענע גאַס,
אויף זיי אַנגעשפאַרט די צעברענטע דאגות,
זיי זאָלן צוהאַלטן איר שווערע לאַסט.

נישט אויף לאַנג געלאָזט די דאגות ליגן,
די שווערע לאַסט, ווי איר זון איז איר נאָנט ; —
דאָס פאַר איז שטאַלץ ווי אויף בערג געשטיגן,
אין איילנדיקן מענטשן־שטראַם.

ב א ג י ן

אכטע עוועניו ! — צווייאונפערציקסטע סטריט, —
 ס'וועלן מייליאנען-מיליאסן טריט
 איבער דיין גוף מיטן צלם-שניט,
 אין שטילקייט פון נאכט און אין טאגס געשריי,
 נישט קאנען פארהילכן דעם מארש פון צוויי, —
 פארטייעטע מחנות ציען נאך נאך זיי.

פרימארגן. זיי גייען ארום ווי פארוויכערטע קעץ,
 די מחנות הונגעריקע מענטשן-שאטנס, —
 און צערייסן דעם האדסאך-טומאן
 פון רויטן ניו-יאָרקער באַגין.
 זייער האַנט האָט געבויט די מויערן-נעץ, —
 און זיי אַליין איז פאַרבאַטן,
 און זיי אַליין איז פאַרצאַמט,
 אַרײַנצוגיין פאַר נאַכטלעכער אַהין.

די אַלע היימלאַזע אין רויטן באַגין,
 די קליידער צעקנייטש פון האַרטן שטיין,
 וואָס איז זייער בעט געווען, —
 די האַר האַבן אין קאַלטן מאַרגן-ווינט
 מיט רויטן טומאַן געוויינט.
 נאָר אַן אַנדער באַגין האָט געטאַגט אונטער ברעם,
 און ס'האַרץ האָט געוואַרעמט אַ יונגן געדאַנק:
 — וואָס דיין האַנט האָט באַשאַפן — פאַרנעם!
 און דיין חלק וועלט — פאַרלאַנג!

ז ו נ ט י ק

ניין, כ'וועל' היינט פון גארנישט טראכטן,
היינט איז זונטיק, ס'איז מיין ר-טאָג.
שעפער — שטומע, צוגעמאַכטע.
כאַטש ס'האַט שאַפּ פאַרשעמט מיך בלוטיק,
און געלאָזט מיך אַ פאַרלאַכטן, —
וועל' איך אָפּהיטן מיין ר-טאָג.
און פון וואַכיקייט נישט טראַכטן.

כ'וועל' אויך רוען מאַנטיק, דינסטיק, —
סלעק — שטרעקט אויס פאַר מיר איר דרויסן.
זונשיין — טרינקט זיך אין דער פינצטער;
שאַפּ — אויף לאַנג האַט מיך פאַרשטויסן.
אַרבעט — ווי אַ טרוים צערינסטו
אין דעם וואַלקנדיקן דרויסן
פאַר די מאַנטיקס און די דינסטיקס.

און דיין האַרץ וועט זיין פאַרריגלט.
פריינט — זאָל גאַרנישט-ניט דערקאַנען.
ס'זאָלן נישט די מיטלייד-פליגן
זוכן פאַשע אויף דיין פנים.
גלידער — וועלן שטיל זיך קריגן,
לאַסט פון אַרבעט וועלן מאַנען, —
נאָר דיין האַרץ וועט זיין פאַרריגלט.

פ א ר ש ע נ ו נ ג

אויף דיין שטיינשווערן זאק —
נישט אַ קוקטאָן וויל קיינער.
און דיין טראַט — גייט זיגזאַג,
און דיין לייב — ווערט פאַרשטיינערט.

ווען דיין שטיינשווערן זאק
עמיץ וויל ביי דיר נעמען, —
וואַלסטו פעלזן צעהאַקט,
פול מיט בלוילעכן קרעמען.

וואַלסט געטראַגן אים לייכט,
ווי אַ פעדער אַ גרינגן.
מיט דער משא — געשלייכט,
אַן צעבלוטיקטע פינגער.

וואַלסט געגעסן דיין ברויט,
און געדאַנקט פאַר די גנאָדן, —
כאַטש דער זייער פאַרויט
יעדן איינעם זיין יאָדער...

נאָר דו וואַרטסט... און דו וואַרטסט
מיט באַליידיקטער משא ;
און דו לערנסט דיין האַרץ
צו זיין שטאַרק, און נישט האַסן.

דאָך צעשטראַלסט זיך אַמאָל,
דו מאַכסט פינקלען דעם קרעמען ! —
נישט די גרוילקייט פון עול,
ווי עס דריקט די פאַרשעמונג !

עס יאָגט, עס יאָגט די אַרבעט

ניטאָ קיין צייט זיך אָפּשטעלן,
עס יאָגט, עס יאָגט די אַרבעט.
כ'וויל זיך אַליין וואָס זאָגן,
אַ חברס וואָרט פאַרנעמען, —
עס יאָגט, עס יאָגט די אַרבעט.

און ניט נאָר אין פאַבריק־רויש,
אין שפּאַץ פון די מאַשינען,
מיך יאָגט און יאָגט די אַרבעט, —
אין בראַזג פון ענגע גאַסן,
אין לויפנדיקע סאַבווייס,
אין שטוב מיט מיינע נאַנטסטע, —
מיך יאָגט און יאָגט די אַרבעט.

ווי טיטוס פליג — אין אויער,
פאַרצערנדיק אָן אויפהער, —
מיך יאָגט און יאָגט די אַרבעט;
די טרוקן־ברויט באַלוינונג,
די דע־אמות וואוינונג,
און רגע־ווייז פאַרדאַרבונג
פון זונען אויפגעוואַכטע — —
איך קאָן זיך נישט פאַרטראַכטן,
ווייל ס'יאָגט און יאָגט די אַרבעט.

מיינע טעג

מיינע טעג, האַרבע טעג, —
גרויע שטיינער פון ברוק;
ציין — פון בייכיקער זעג —
שטענדיק גרייט צום פאַרצוק.

ווי נישט מיינע געווען —
קוקט איר, טעג, אויף מיר קרום;
גלייך איר וואָלט זיך געשעמט
מיט מיר גיין אונטער זון.

אפשר בין איך אַליין
אייער וואָלקן-געוועב,
און כ'פאַרטונקל דעם רוים
איבער אייערע קעפּ ? —

בין דער רויך איבער פלאַם,
וועלכער גלייט נאָך פאַרדעקט.
ס'ברענט דער טראַט, אין געשפאַן,
צו דעם ליכטיקן וועג.

סטרייק

מיינע רייד, וואָס איך פאַרשווייג,
אונטער רויש פון דער פאַבריק,
זיינען היינט אַרויס אין סטרייק: —
שוין גענוג זיי זיין פאַרשטיקט !

און זיי ווילן — ווי דער ראָד,
ווי דער מעסער און די צוואַנג, —
הויך זאָל הילכן זייער זאַט, —
וואָס אויף הייסן גומען צאַנקט :

— ווייַל דיין ליפּ מיט שטומקייט לייגט,
ווי אַ צוגעמאַכטע שוועל, —
היינט איז סטרייק, אַ סטרייק, אַ סטרייק,
מירן שטורעמען דיין קעל.

מירן צאַמען דייע הענט
מיט דעם אויפגעדעקטן סוד,
ביז ס'ווערט אונדזער רעכט דערקענט :
ריידן הויך ווי צוואַנג, ווי ראָד.

דער רונדער לאַבן

שרייבט מיין פריינט מיר אומעטיקע שורות.
אז מיין לייב לויפט דורך אַ שרויט ;
ווי די קנייטשן פון פאַרברוינטער צורה,
פראַסטע ווערטער ריידן: „ברויט!“ —

נישט קיין קלאַג איז אין דעם וואָרט געלעגן,
נישט דערנידערונג ביז דר'ערד ;
נאָר אַ לאַסט אַזאַ — נישט אַפּצוועגן, —
האַט אַכזריותדיק באַשווערט.

ס'טראַגט נישט יעדער שווערן יאָך ווי קעמל
אין דעם מדבר-קאַראַוואַן ;
הייסער שטויב פאַרשייט זיי נישט די ברעמען,
שטורעם צאַמט נישט יעדן שפּאַן.

ס'יאַגט נאָך איינעם זיך — דער רונדער לאַבן,
ווי נאָך טראַפּישן — די זון ;
יענער איז די גוטס ווי חוב מקבל,
און זיין פנים לויכט פון רום ! — —

בלודנע גויט אַרום — נאָר שטערט זיין וואוילטאַג,
זיין הנאה איז נישט פול ;
ס'ווייס נישט פון קיין זאַרג דער אויסגעצייילטער,
טראַגט ניט יעדנס לאַסט פון שולד.

אַלע אַרעמע, דאָס זיינען ווערים,
ווי מוראַשקעס אונטער פיס, —
איבער אים בלוז — שיצנדיקער שטערן,
וואָס באַפּלאַסטערט אים די וויסט. — —

איך און דו מיין פריינט, די אומבאַשיצטע,
איבער אונדז — קיין שטערן היט ;
אונדז באַלייכטן נאָר די שטורעם-בליצן,
און דער טרוים פון פריי, וואָס גלייט ! —

אויף די קני

איך אייך אהיים און מיך פארלויפט
א קול א קינדערישער: Shine! —
עס האט דאס קול מיך אפגעקויפט,
און כ'בין אין קינדס רשות אריין.

אויף זיינע קני בלייבט יינגל שטיין,
ווי צו א היידיקן געבעט.
באפייכטער בליק, ווי נאך געוויין
האט אומעטיק אזוי געגלעט.

אט פליען זיינע הענטלעך אום
אויף מיינע שטויביק-גרויע שיד.
אין איינעם — שפיגלט שוין די זון,
און שמאָלע, יינגלשע געזיכט.

ווי אַנגעצויגן גומעלאַסט, —
דער ליייונט-פאַס דעם לעדער שנעלט;
אין לעצטן גלי — די גאַנצע גאַס
מיט קאַפּאַראַפּ האַט זיך געשטעלט.

איז צו דעם שפיל שוין צוגעוואוינט,
דאך שפיגלט ער אין שוך זיין בליק;
ווען מיינער ווארטן אויף זיין לויך,
און ס'רייט דער עול אויף זיין געניק.

איך פרעג: ביזט דרייצן שוין, געוויס? —
ער זאָל דערפילן זיך געגרויסט.
— בין צען! — האט ער מיך דורכגעשפיזט,
געשנעלט דעם ליייונט מיט זיין פויסט.

און ווי זיין דורכגעשפיזטער בליק
וואַלט אויסגעשעפט מיך ביזן דעק, —
האט יינגלס צונג זיך באַלד צעוויגט,
כאַטש מער האָב איך שוין ניט געפרעגט: —

— „נישט גוט ווען טאטע זיצט אין הויז,
און דארף דער מאמעס ארבעט טאן. —
זיי ריידן טעג קיין ווארט נישט אויס,
נאר די פיריאריקע — זי מאנט !

מיר האבן צופיל נישט געהאט,
אז אויך דער טאטע ארבעט ווען ;
בלויז שוועסטער געמוזט זיין זאט,
און זי דארף מער פון אלעמען ! —

מיר אלע — זיך געטיילט דעם ביס,
צו איר — דאס בעסטע צוגערוקט ;
נאר זי באפאלט דעם גאנצן טיש,
וואלט ווי א חיה אלץ פארצוקט". — — —

דאס יינגל איז אוועק שוין לאנג,
ביים צווייטנס פיס האב אים געזען ;
איך גיי, און ס'יאגט מיד נאך דער קלאנג :
„און זי דארף מער פון אלעמען". — — —

די גאס — מיט קאפ אראפ געגליט
און מיינע שפיגלדיקע שיך.
איך טראג דעם יונגן טרויער מיט
פון שמאלן, יינגלשן געזיכט.

מיין פארהאָריקטע טאַרבע

מיט מיין לאַסט אָנגעלאַדט, —
נעם איך וועג מיינעם טרעטן,
מיטן אַקסישן טראַט,
מיטן אייזשן קלעטער.

און איך ווייס נישט וואוהין
וועט דער וועג מיינער שלעפן;
דורך דעם הייסן כאַסמין?
צי אויף בערגיקע טרעפן?

טראַט פון אַקס — אין דעם זאַמד,
און אויף באַרג־טרעפּ — דער אייזל;
נישט קיין פריינטלעכע האַנט
זאָל פון לאַסט מיך דערלייזן.

לאַסט — אין מיר וואַקסט אַריין,
ווי צום קעמל — די האַרבן;
ביסטו אייביק שוין מיין,
דו פארהאָריקטע טאַרבע?

וועט אַ ווילדער סאַמום
מיר נאָך מערער פאַרשטויבן?
וועט נאָך ליכטיקע זון
מיך באַגיסן מיט גלויבן?

פריש ברויט

אויף דעם שטויב פון דעם בעזים
פרובט ער שטאַלץ זיינעם אויס,
אַז נידעריקער פון גרעזל
זאַל ער נאַכדעם אַרויס.

יאָך פון לערניונג טראָגן
מיט פאַרפאַנצערט געמיט,
קאַנען ביישטיין דעם האַגל
פון געשריי, יעדן שרייט.

קריכט זיין שטאַלץ אונטער טישן,
וואו דער בעזים נאַך קערט,
און ער קושט אויס די רשעות,
אַ פאַרשטויבטע אויף דרערד.

אַט — ווי בעזים צעשפרייט זיך,
אַט — פאַרשפיצט ער זיך דין,
שטאַלץ — אין שטויב אַ פאַרווייטער —
קריכט ווי טונקעלע שפין.

נאַך אַן בייזער מחשבה,
וואָס דער שפינוועב פאַרשפינט, —
בלויז מיט חלום פון אַוונט,
ווען דער בעזים פאַרשווינדט.

אויף דער פריי פון די גאַסן,
אונטער הימלשן דאַך,
ווערט זיין שטויב אַפגעוואַשן,
ווערט זיין אַטעם דערוואַכט.

נייער כוח צעוואַקסט זיך,
נייער שטאַלץ זיך צעשפּילט;
זיינע לערניונג-אַקסלען —
ווי צום פּלי אַנגעצילט.

מיט די אַרבעטער-שטראַמען
אין די היימען צוריק, —
שווימט זיין טראַט און זיין נאַמען,
און דאָס רעכט אויף זיין גליק. —

אין דעם ראַד פון משפּחה,
אין דעם שייַן פון זיין היים,
ווערט פאַרצערט מיט נצחון
פּרישער ברויט פון זיין לויַן.

דער זאָלאָג

עס איז געווען מיין באַלעבאָס
היינט זייער מילד צו מיר,
מיד בלויז גערופן אייזל, האָז,
און ווילדע וויזל-טיר.

ווייל אַלע מאָל איז באַלעבאָס
מאַטריאַך גאַנצן „זו“, —
ביז ער געפינט אין זיי די מאָס,
וואָס פאַסט זיך צו מיר צו.

און איך — בין מער שוין ניט דערשטוינט,
שטיי גלייכגילטיק און הער;
דער אמת, כ'בין שוין צוגעוואוינט
צו חיה-אַטמאַספער.

דער גאַנצער „זו“ איז מיר באַקאַנט,
כ'בין פולער זאָלאָג;
און איך — אַן אַקס, בין איינגעשפאַנט
אין יאָך דעם גאַנצן טאָג.

יא, ס'האַט מיט אַקס נאָך באַלעבאָס
מיד קיינמאָל נישט באַקרוינט;
און כ'דאַרף אים דאַנקען כאַטש פאַר דאַס,
וואָס ער האָט אַקס געשווינט...

און נאָך פאַר עפעס קומט אים לויב,
(זיי מוחל מיר, מיין קלאָס!)
ער ווערט באַלד גוט און שטייל ווי טויב,
ווען ס'גייט אים אָפּ דער כעס.

כאַטש איצער גלויבט מען נישט אַזוי
אין טויבן-גוטסקייט מער;
נאָר ס'איז דאָך בעסער ווי געשריי
פאַרהאַגלט דיין געהער! —

ה ע נ ט

מיין שטיק ברויט וועט נישט קלעקן
זיך צעטיידן אין צוויי.
הענט — מיליאָנען זיך שטרעקן,
כאַטש צעטייד אויך מיט זיי.

אין מיין שטוב, — ווי אין תפיסה, —
גייט דאָס ברויט מיר נישט איין;
כ'וואַרט אויף נס: די פאַר ביסן
זאָר פאַר אַדעמען זיין!

גאַנצע וועלט — איצט אויף דרויסן
מיט איר דאָך אָפּגעברענט, —
אין דעם אומגליק דעם גרויסן
ענטפער אַדעמענס הענט!

מיינע לייבלעכע ברידער

מיינע לייבלעכע ברידער, איר ווייסט נישט,
וויפיל גליק איר אליין טראגט באהאלטן;
גאנצע וועלט קאן געבענטשט זיין מיט טרייסטונג,
אז די פרייד, וואס אין איך, — זאל א שטראל טאן. —

גיט א דריי אייער וועלט ווי א גלאבוס,
און באטראכט דעם צעוויקלטן שטח, —
פאראן מער, וויפיל וועלט באדארף האבן,
אי פאר דורות און דורות נאך שפעטער.

שרייט ארויס אין דעם אומרו פון גאסן
צום המון — פון זיין לאסט איינגעבויגן;
— גלייך זיך אויס, ס'איז א ליגן דיין משא,
ס'האט מיראזש דיך פארנעפלט די אויגן! —

און א וואלד יונגע ביימער צעשלאנקטע, —
דער המון וועט זיך פלוצלונג פארוואנדלען;
גרויער טרויער אין אויג וועט פארצאנקען,
און ס'וועט צינדן באגין זיינע ראנדן!

מיינע ברידער, אין לענדער צעשפרייטע,
ווי מיט מאמעשן נאפל פארבונדן, —
זאל דאס גליק, וואס איר טראגט א פארזייטן,
זיך צעבליען אויף אלעמענס וואונדער!

מיין לאַנד

אין מיין אויסגעטרוימטן לאַנד,
דאַרט וועט אַנדערש, אַנדערש זיין!
זון — אין וועג האָט זיך פאַרזאַמט,
וועט נאָך העלער זיין איר שיין!

וואַלקנס — אין אַ שלאַכט מיט זון —
זאַפן איין איר ריינעם פלאַם;
דער פאַרפלעקטער און דער מום
וועלן פאַשן ווייסן לאַם.

ס'וועט זיך שוועסטערן די טוב
מיט די קינדער פון מיין לאַנד;
גליק בענטשט יענעם, ווער עס גלויבט,
און דערקענט אַ ברודערס האַנט!

נאָר דאָס בלוט, דאָס בלוט, דאָס בלוט,
אין געראַנגל מיט באַגין, —
וועט פאַרשרייבן דעם מאַרשרוט:
— ס'איז די לעצטע, לעצטע זינד! —

פראצע

אן אַרעמער, — און נישט קיין אַרעמאָן
מיט אויסגעשטרעקטע בעטלעך־הענט, —
אן אַרעמער, וואָס אַרבעט אין געשפּאַן,
און מענטש אין אים ווערט נישט פאַרלענדט.

זיין פּראַצע שפּראַצט אַרויס אַליין פון זיך,
ווי קופּער, שטיינקויל שפּאַרט פון דר'ערד;
דער אַרבעטער, — די בליענדיקע דיך,
וואָס שטענדיק פּרוכפּערט, און געבערט.

נישט גוט אַריינצוזאָפּן קנאה, האָס,
צום מענטש פון מוטערטראַכט אַרויס, —
נאָר דער, וואָס טראַגט נישט פון דער וועלט די לאַסט,
קומט גרייט צום מעל־זאַק ווי די מויז!

אַזאַ גייט חוצפּהדיק אין גאַס צעשפּרייט,
דער לוקסוס שלאַגט פון אים און טרייבט; —
און אַלע ריטן שרייען אויף אין קלייד
אויף ערלעך פּראַצעדיקן לייב: —

— פאַרשוועך ניט מי פון שאַפּנדיקער האַנט,
פאַרזיי נישט אייגן פעלד מיט גיפט! —
זיי שרייען אויס, ווי פון באַלשעצערס וואַנט
די וואַרנענדיקע פייער־שריפט! —

הבל שלאָגט צוריק

ניט געשריי, ניט געיאָמער;
זיי געוואָגט, זיי געשטאַרקט!
ס'הויערט בלינדע נקמה
אויף דעם שפיץ פון איר באַרג.

מענטשלעך בלוט הערסטו וויינען,
און דו לויפסט נאָכן רוף;
בלאָנקע האַק פון דעם שונא
מעסט די גרויס פון דיין גוף.

אירע שטאַלענע באַקן
שפיגלען אָפּ דיין געשטאַלט.
נאָך אַ רגע — דיין נאַקן,
דער פאַרעקשנטער, פאַלט.

נאָר דאָס הייסע כלייזיין
בריט דיין האַנטפלאַך און וועקט:
— היינט זאָל הבל זיין קיין,
ס'איז גערעכטער געשלעג! —

הענגט דיין רגע, די לעצטע,
אויף דעם שאַרף פון אינסטינקט;
ווער ס'וועט פריער אַ זעץ-טאָן,
יענער זיגט און געוויינט! — —

צו דער ערד מיטן פנים —
בלוטיקט שונא דעם זאָמד;
איצט וועט מאַנען, דערמאַנען
פלעק פון בלוט אויף דיין האַנט.

דיך וועט קיינער פארשילטן —
שונאס בלוט מאכט דיך ריין ;
נאר זיין בלוט, דאָס פאַרקילטע,
אין דיר יאַמערט אַליין.

מערדער — גרינג טרעט אַריבער
אַדאָסבייז, וואָס ער טוט.
דיר — אויף אייביק בלייבט איבער
דער געראַנגל פון בלוט.

מיין טאג

אוועק שוין מיין טאג פון דערעסלעכער אַרבעט.
די זון — מיט כעס פון מיין פענצטער געטריבן;
געבויגן אונטער לאַסט פון ליידיקע גאַרבן,
צוריקוועגס אַהיים, קרייץ איך גאַסן איבער...

אַרום — פליסן מחנות ווי האַרבסטיקע טייכן,
אַריבער די קעפּ — עלעקטרישע פייערס.
דער הונגער זינגט אוף אין געשרומפענע בייכער,
און ריח פון עסן ברענגט וואַרעמען שפייעכץ...

געלאַף און געדריי אויף באַלויכטענע ראַגן,
שוואַרץ־גלאַנציקער שטיינקויל — די קעפּ אין טונעלן;
דאַרט ראַנגלען זיך אַוונטס מיט יונגע פאַרטאַגן,
עס רייסן זיך שאַטנס צו טרעפיקע שוועלן...

געשריי פון סירענעס און קנוליקע רויכן,
פאַרקלינגען, פאַרהיילכן צעפאַסיקטן שטח, —
עס ווערן געקעסטלטע תפיסות באַלויכטן
מיט פלאַמיקן ליכט פון באַזונדערע געטאַס...

און גאַליקע ווערטער — אין קעל זיך געוואַרגן,
ווי האַלדזן פון האַרמאַט וויל מיט קויל זיך צערייסן...
נאָר כ'ווייס... ווי אַ לאַסט־פערד וועט ווידער דער מאַרגן
פון גרויליקע בייטשן זיין לייב לאַזן שמייסן...

מין פריינט, דער פאָעט

כ'האָב מיין פריינט, דעם פאָעט.
פון מיין לעבן געדייענט;
נאָר מיין פריינט איז עסטעט.
ער האָט פריינט אויסגעשרייען!

כ'זאָג: — „מיין טרוקענער ברויט
פון דערעסלעכער אַרבעט“, —
איז פון שטערן זיין הויט
אויפגעלאָפן אין קאַרבן...

— „אַ, דערעסלעך!“ — דאָס וואָרט
האָט געפרייערט זיין גומען.
ס'וואָרט פון הונגער אַ מאָרד
אים אַזוי נישט צענומען!...

— „אַרבעט מאַכט דאָך אונדז זיס“, —
האָט מיין פריינט זיך געבייזערט;
— „שענדן אַרבעט איז מיעס,
ס'איז אין אַרבעט דערלייזונג!“ —

כ'האָב מיין פריינטס שיינע רייד
מיט אַ שווייגן פאַרנומען, —
ס'האָט נאָך זאָמד אין זיין ברויט
נישט פאַרוואַנדיקט זיין גומען...

דיאלאג

— נאָכן ערשטן ווידערשטאַנד,
נאָכן ערשטן קעגן, —
און דו לאַזט אַראָפּ דיין האַנט,
וויססט פון קאַמף אוועקגיין!

— נישט קיין קאַמף, עס איז געשלאָגן,
פויסט צו פויסט פאַרמעסטונג!
נישט אויף דעם האָב איך אין טעג
קעגן גרויל געלעסטערט!

— ווער ס'אַנטלויפט, האָט זיין פאַרוואַס,
מיט אַ שיינעם נאַמען...
וועלט פאַרמאַגט פאַר זיי איין מאָס:
שרעקיקע נשמות! —

— כ'האַב נישט מורא פאַרן גוף,
כ'וואָלט אים אָפּגעגעבן, —
בין געגרייט אויף חברים רוף,
וואָס פאַרלאַנגט מיין לעבן!

— מענטשן וועלן ניט פאַרשטיין,
פון דיין גוטסקייט — לאַכן;
שטאַרבן ווילן העלדן שיינן,
כאַטש עס שטיקט דער פחד.

— כ'טראַג מיין לעבן נישט אין גאַס,
אויף באַלויכטע שילדן;
צוגעדריקט פון אייגן לאַסט,
אַלצדינג קוקט אויס מילדער.

— קוק, דער קעגנער דיינער לאַכט,
גייט אַוועק אַ זיגער;
אויף די טרעפּ פון דיין פאַרנאַכט
איז ער אויפגעשטיגן!

— פון אַ דעמאָן דיינע רייד,
רייצעריי, און גאַליק;
ווער עס טרעט אויף מענטש מיט פרייד,
וועט זיין טרעפּ צעפאַלן! —

קלאַנגען

דו אליין שניצסט די פידל,
דו אליין ברענגסט דעם קלאַנג.
פלאַצן סטרונעס אָן ווידוי,
אין געוויין פון געזאַנג.

און עס דאַכט דיר: די קלאַנגען
הילכן אָפּ פון דער ווייט,
כאַטש דו פילסט זייער ראַנגלען
אין דיין אייגענעם לייב.

דו אליין ווערסט די פידל,
און די סטרונעס — דיין הויט —
שפילן אויס דיינע לידער
טויזנט יאָר נאָך דיין טויט.

וואַג-שאַל

אין אַ מיטן חלום
וועקט געשריי מיך און, —
וויגן זיך צוויי שאַלן,
דאָ — אַראָפּ אַרוף.

גוטס — אַראָפּגעבויגן
נידערדיק די שאַל.
שלעכטס — אַרופּגעפּלויגן
גרינג, ווי פּאָדים וואַל.

כ'ווער פון פרייד צעטומלט,
גוטסקייט — האָט באַזיגט.
ווי אַ שלאַנג אַ קרומע,
וואַלן פּאָדים ליגט.

וואַל פון שלעכטס — אַט שלענגלט
וואַרים מיין געניק.
בין געבליבן הענגען
אויף דער ווייכער שטריק.

טרייסלען זיך די שאַלן —
איצט — שפּרינגט גוטס אַרוף.
שריי איך אויס אין חלום,
און איך וועק מיך און.

דיין וואָרט

צו א. ליעסין

עס צייטיקט דיין וואָרט ווי תבואה,
וואָס רייסט זיך פון פאַרברוינטער הויט.
ווי קאָרן, אים ציט זיין טאָונג,
שוין צייט פאַר אים צו ווערן ברויט !

דאָס ברויט פון אַרעמע טישן,
די שפייז מיטן שטענדיקן טעם, —
נאָר גומען דערפילט דערפרישונג,
פיל־טעמיק, ווי דער מדבר־מן.

דיין וואָרט האָט געבליט ווי תבואה,
געטרונקען דעם זאַפט פון דער ערד, —
און איצטער דאַרף ווערן מקוים,
וואָס וואָרט האָט אין טיפקייט געהערט.

עס שפיצט זיך פון הויט דער יאָדער,
ווי אויג, וואָס דערוואַכט ערשטן מאָל ;
דיין קאָרן־וואָרט זאָגט : איך פאַדער ! —
און אַלע דערהערן זיין קול.

אַמאָל ...

דו קאַנסט אַמאָל דיין איינזאַם נישט פאַרטראַגן,
אין דיין האַרצן — קאַלטע ווינטן יאָגן.

די געדאַנקען — פון די ווינטן שנעלער, —
צעשלאָגן זיך אָן מויערן, אָן שוועלן.

אַ גערויש — פון פאַרפרוירן וועש אויף פלוּיטן,
און וואָס דו טראַכסט — איז וועגן טויטע. — —

דאָן ווילסטו ריידן, אַז נאָך אַ מענטש זאָל הערן,
ווילסט פרייד דערפילן פון געענטפערט ווערן.

קוקסט אין שפיגל צום אייגענעם פנים,
און קאַנסט דיין געשטאַלט זיך דאָרט נישט דערמאַנען.

הויבן אָן ווערטער, אומזיניקע, קומען,
ווי ביי אַ שיכורן אויפן גומען:

די ווערטער קלאָגן פון ווינט געטראַגן,
ווי אין אַמאָליקן דור־הפּלגה, — —
נאָר נישט אַדע אינדערהויך קאָן מען זאָגן...

נעם איך נאָר די — מיט אַ ליבן מוסר, —
און לאָז זיי ריידן מיטן נביאס נוסך:
— היי, דו, נישט קלאָג,

— היי, דו, נישט וויין! —

דיין ווייטיק טראַג

אַליין, אַליין.

ביזן טויער

צום אַנדענק פון ב. וואַדעק.

היינט מוז לעבן אויף דיר טרעטן,
ווען ס'ווערט וועלט צעשטויבט אין רוי-ערד.
נישט מיט מאַמעדיקן גלעטן
וועט די נייע וועלט זיך בויען,
און זיך ווידער איבערקנעטן.
מיט פאַרטייליקטן באַדויער
מוז היינט לעבן אויף דיר טרעטן.

און עס וועט דיר וויי טאָן, וויי טאָן,
ווען די וועלט גייט דיך אַריבער.
ס'שפיצן זיך אויף דר'ערד פאַרזייטע,
ווי מצבות שטיקער גלידער;
דו דאַרפסט זיין דער טרייער לייטער
פאַר די שטייגנדיקע ברידער,
כאַטש ביז שטאַרבן שניידט דער ווייטיק.

און צעבליען וועט זיך רוי-ערד,
אַן די צייכן-טריט פון קין,
אַן אַכזריותדיקן לוי-ער. —
דו — פאַרסאַרפּעטער אין פייער,
וועסט ווי משה — בלויז ביז טויער
קומען צו דעם לאַנד דעם פרייען,
ווען צעבליט וועט זיין די רוי-ערד...

ס'איז אלעמענס די מאַמע ערד

ווען וואָרט ווערט אמת, און געשעט, —
דערפילסטו דיכטיקייט פון נס,
איז רייד — ניט מער אומזיסט געבעט,
און נישט צו גרויס איז קיין פאַרמעסט!

ס'קאָן אַלץ געשען, וואָס מענטש באַגערט,
און טואונג — הויבט זיך אויף צו טאַט.
ס'איז אַלעמענס, די מאַמע ערד, —
און זי דאַרף יעדן מאַכן זאַט!

נאָר רייד, ווי ווילד־גראַז האָט פאַרפעסט
דעם ריינעם גאַרטן פון פאַרלאַנג,
און ווערטער־שטויב דעם מענטש צעפרעסט,
ווי חיה איר פאַרצוקט געפאַנג.

גערעכטיקייט — די ווייסטע לאַם
פון אַלע ווערטער־סטאַדעס שאַף, —
איז מיט אַ שטעכיק פלוּיט פאַרצאַמט,
ווערט פאַר איר פּיי־געשריי באַשטראַפּט.

אין זומפ פון ווערטער ליגט דער נס,
אַ צוגעשמידטער מיט זיין גוף.
ס'וועט שטייגן העכער דער פאַרמעסט,
ווען ס'וועט געצייטיקט זיין דער רוף!

דער גאסט

צו ד. טשאַרני

ס'יאָגט אַ ווינט פון דיינע פאַלעס,
און עס שמעקט פון דיר מיט ווייטן, —
פרישער וואָרט, — נאָך מיט דעם שאַלעכטס,
מיט דער זונפאַרברענטער הייט;

רייד — ווי מעל פון גאַנצן קאַרן,
מיט דעם בערשטדיקן קלייען;
ערשט פון ערגיץ אָנגעפאַרן,
ביסט אין וואַנדערניש פאַרטאָיעט.

פרעמד און ליב איז דיין באַרירונג,
און אַ פריינדלעכקייט — אַ גרייטע;
וואַכע חושים שפירן, שפירן,
גאַנג — אַ שטייגיקער, — אויף לייטער!

ליבער פרעמדער, אַזאַ נאַנטקייט
דו צעשפרייטסט דאָ מיט דיין קומען;
טראַגסט אין טראַט ביי דיר אַ יאַנטעף,
ווי ס'טראַגט יאַמשאַל — ים־געברומען.

פרייע שפיגלען זיך די סטעפעס
אין די אויגן דיינע בלויע;
פון דיין פרייד צעגייט ווי נעפל
אויך מיינ איינגעקנוילטער טרויער.

און דיין יאַנטעף — אַזוי שטראַליק,
גרייטסט פאַר גאַנצע וועלט דיין סעודה;
ביסט געקומען אויסצעשאַלן
רוף צום ווייטן, ווייטן ברודער!

ס'איז די זון מיר אויפגעגאַנגען
אין דער אַנדערשקייט אין דיינער;
מיינע ליכטיקסטע פאַרזאַנגען —
אין די אויגן דיינע שיינען!

צו מנחם באַרײשאַ

— וואָס דו טראַכסט און וואָס דו זאָגסט —
 שטעל אַוועק אויף האַרטער ערד,
 אויף די שאַלן פון איר וואָג,
 צינגל — מינערט, צינגל — מערט.

און אומזיסט — פאַרפּוצטע רייד.
 ערד — וועט וועגן זייער מיין.
 — היינט — לאַכט טרויעריק די פרייד —
 שלאָג דעם פעלז, און בלוט וועט גיין.

ס'שרייט אויף פייב דאָס נייע קלייד ;
 יעדער מאַלצייט איז צו גוט.
 פאַר דיין גרעסער ביסן ברויט
 גייסטו אָפּ מיט חרפה־בלוט.

מער נישטאָ פאַר דיר קיין וואַנט,
 און ס'צעפּאַלט פאַרצאַמטע היים ;
 ס'שרייט דורך אייזן־ווענט די שאַנד,
 ווער ס'פאַרטורעמט זיך אַליין.

און דו לערן זיך פון ערד,
 קוק אויף צינגל פון איר וואָג ;
 ערד — פאַר אַלעמען געבערט,
 גליק, פאַר גאַנצער וועלט פאַרמאָגט.

ס'זאָל העלער לייכטן די זון!

גיט ישטראָף מיך מיט מיין ווידוי,
גיט שפיגל מיך אין מיין גאַל;
די פרייע רייד פון מרידה,
זיי האָבן מיך ניי באַשטראַלט.

די ביטערקייט, די האַרבע, —
ווי נישט געעפנטער כריין, —
זי מאַניעט צו פאַרדאַרבונג,
און איך — רעוואַלטיר, זאָג ניין!

דעם ניין אין לעצטער שיצונג, —
נישט ניין פאַר חבּרס געבעט, —
אין קראַטער-מויל פון בליצן
האַט מיך נסיון געגלעט.

און כ'בין אַרויסגעקומען
פון דאָרט געדייטערט, — אימון;
געדיונט האַט זיך די טומאה,
ס'זאָל העלער לייכטן די זון!

א פאנצער

ווי אן אפלייטער בין איך פאר דיר
אין געפאר פון א בליץ און א דונער ;
אלע קלעפ שלאגן אפ זיך אן מיר,
אלע קלעפ, וואס צו דיר ווידן קומען.

אפשר בין איך ניט שולדיק אליין,
איך דערפיל נאר א העכערן ווידן, —
א געבאט איז פארזייט אין מיין ביין ;
„אין געפאר מיטן לעבן זיך שפילן !“ — —

מיט געשריפט פון דעם בלענדיקן בליץ
איז פארשריבן זיגזאגיש מיין גורל : —
דיינע נאנטע פון אפגרונט באשיץ,
כאטש אליין קענסטו ווערן פארלוירן !

מיט צעלעכערטע ווענט — מיין געצעלט,
ווי פון קריג — א געשטופלטער פאנצער ;
כ'האלט מיין ברוסט אין געפאר אויסגעשטעלט,
אז נאר דו זאלסט פארבלייבן אינגאנצן !

יאַמען טריט

צעריסענע וואַלקנס, ווי הירשן־הערנער,
צעלעכערן מיין בלויען הימל;
פון ווינט — ווי לעשיקע לאַמטערנעס —
די שטערן מיינע אומרואיקע שווימען.

איך גיי אַרויס פון מיין אייגענער פעסטונג,
איך שעם זיך צו זיין אַליין אַ באַשיצטער;
איך האָב מיין גאַט פאַר אַלעמען געלעסטערט,
באַגלייט פון דונערן און בליצן.

צעגליט האָט אַ פרייד זיך, אַ ניי־אַנטפּלעקטע.
ביי די, וואָס האָבן נאָך קיינמאַל געשמייכלט,
ווי ס'וואַלט מיין לעסטערונג פּלוצלונג דערוועקט זיי,
און אויך געהאַפּן זייער פרייד דערגרייכן.

איך ווער אַ באַרוישטער, און איבערוועלטיקט,
וואָס מענטשלעך פרייד גיסט זיך אויף אינאיינעם;
ווען טויזנטער טריט, פון זון צעהעלעטע,
צעריידן זיך פּלוצלונג מיט שטומע שטיינער.

ברענט אויף אַ דורשטיקייט צו גיין צוזאַמען,
ווען ימ'ען טריט ווערן אויפגעגאַסן;
מיט אייגענער האַנט רייסטו אויף די צאַמען,
וואָס האָבן געהאַלטן דיך פאַרשלאָסן.

אין לייבן-גרוב

צו ה. לייחיק

אין ווילדעניש — א מענטשנס טראַט.
עקרה-לאַנד — גיב פרוכטיקייט.
מיט שווייס — פאַרדעש דעם דזשאַנגל-זאָט.
דערקען אין זונראַד — שפּיאַך פון צייט.

ווי אורמענטש — אין פאַרצווייגטן וואַלד. —
מיט גוף ברעך דורך דעם ערשטן שטעג.
אין אַפּגרונט — שפּיגל דיין געשטאַלט.
אין לעמפערט — מענטשלעכקייט אַנטפלעק!

רופט גיאַנאַ — דרום-וויסטעניי,
רופט טאַנגאַנאַיקאַ — דזשאַנגל-לאַנד.
דיין אייגן שרעק אין זיך פאַרשריי,
זיי וואַרטן ביידע אויף דיין האַנט.

פאַרלירענער, נישט זאַם, און גיי,
און יעדע גאַב — פאַר גוט נעם אָן.
דיין זאַמען אויף דער וועלט פאַרזיי,
דיין בלוט — אין ווילדעניש צעשטראַם!

פאַרזיי דיין זאַמען מער, און מער,
דאָס ייד-געפלאַנץ — מיט האַרבן טעם.
דו נעמסט-זיך-צו אויף יעדער ערד,
באַקלעטערסט יעדן שטיינער-צאַם.

נישט צערטלען דאַרף מען דיינס אַ בייט,
דיין בליאונג „יעט“ מען נישט, — מען פליקט;
דו ביסט צעפייניקט אינגעווייד,
וואו ס'יערט דאָס ברידערלעכע גליק.

גאָטס לוחות ברעכן דיין געניק,
לא תרצח! — שרייט פון זיי אַרויס.
און ס'פלאַקערט געצנדינערס קריג,
וואָס האַלט זיין שווערד פאַר דיר אַנטבלויזט.

ס'פאַלט רשעס בייזקייט אויף דיר בלינד,
ער פרעסט דיך ווי אַ רויע שפייז;
דו ביסט דעם צדיקס קריפֿליקינד,
דיין וואונד — צו מצוות מאַנט, און בייסט...

אַ זאָג נישט אָפּ דעם צדיקס גוטס,
פאַר ליב נעם אָן זיין לייבן־גרוב.
דיין לייב פאַרמאַגט אַ בלינדע שוין,
וואָס צאַמט דער חיהס ווילדן צופ...

אַ רגע — רו פאַר דיין געביין,
דו, אויסגעוואַרצלטער אָן לאַנד, —
אין טאַנגאַנאַקאַ לאַז זיך גיין,
צו גיאַנאַ — שפרייט דיין קאַראַוואַן!

טורענס

איך בין אין גאָט אַרײַנגעדעכט,
איך בין פון גאָט אַרויסגעטאָן ;
מיט אים — ווען כ'שטייג אויף מיידן טרעפּ,
פון אים — ווען כ'גרייך זיין פוסטן טראָן.

איך וויל נישט זען זיין פריען טויט,
בלויז וואָרט דאָרף שטאַרבן אין זיין צײַט — —
האַב טורעם לופטיקן געבויט,
אויף אים צו קוקן פון דער ווייט.

פאַרשווינד נישט, גאָט, פון אונדזער ערד,
כאַטש דו ביסט אָפט אַ שטרויכל־שטיין ;
דאָס האָבן מיר דיך אויסגעקדערט,
צו קאַנען גלויבן זיך אַרײַן.

וואונדער

די וואונדער, — וואָס דו זעסט, —
פאַרפלאַנץ זיי אין דיין ערד.
זאָל בליען דאָ דער נס,
וואָס ערד און רוים געבערט.

נישטאָ קיין אונטערשייד
פון ביידע וועלטן מער;
ס'איז אויך אויף דר'ערד פאַרזייט
דער נס פון בלויער ספער.

און כוחות אויפגעוועקט —
ווי זאַמען גייען אויף;
ס'ויל ווערן נס אַנטפלעקט,
און וואָרט אויף מענטשנס רוף.

צו וואָס דאָס רייסן זיך
צום וואונדער אין דעם רוים? —
עס בלייבט אויף דרערד דאָס ליכט
פון גאַטס צעשטראַלטער קרוין.

טראַט פון דיין פּאַלק

אין דעם קרייז פון די טריט,
וואו דיין לעבן גייט אום,
האַסט אַ פּלעמל געהיט
ווי אַן אייגענע זון.

נישט פון רעגן און ווינט
ווערט דאָס פייער פאַרצערט.
און דיין לעבן באַגינט,
כאַטש עס ליגט אונטער שווערד.

און דער פייער צעפרעסט
אויף די וועגן דיין נאַכט.
ווייטע העלקייט דערזעסט —
נאָך אַ פּלעמל דערוואַכט.

ווען דיין פייער קומט אום,
זאָלסט נישט בלייבן אַליין.
מיט דיין פּלעמל, ווי זון,
זע איך שטענדיק דין גיין.

כאַטש דו שמייכלסט פאַרווירט,
בלייבט דיין גלויבן געשטאַלט;
ווי עס וואַלט דין געפירט
וואַכער טראַט פון דיין פּאַלק.

מיין שטאַם

כ'יאָג דעם רויך פון שווערן חשד,
און כ'פאַרשליס פאַר אים מיין ברעם;
ניין, דו כאַוועסט נישט פאַראַט,
כ'וואַלט עס אין דיין בליק דערזען! —

האַסט צעמאַדן זיך אַליין,
און אַ פּערטל פון מיין שטאַם,
אַז פון פּרישן שטאַרקן ליים
זאָל זיך בויען נייע לאַנד.

ס'איז די נאַפּל־וואונד נאָך רוי,
ס'פּיבערט נאָך דער יונגער גוף,
אין דעם נייעם איבערבוין
איז מיין בלוט אויך אויסגעפרופט.

כאַטש עס ווייטיקט נאָך דער גלעט,
אַבער כ'גלויב דער מאַמעס האַנט,
כ'ווער נישט אויף דיין ערד פאַרשפעט,
ס'ברייט מיך נישט די חרפה־בראַנד.

אַדע פּעלקער אין איין בוים —
איינגעוואַרצלט און פאַרצווייגט;
ווער שפּרייט וואַלקנס אויף מיין היים? —
שטידער, ביזע צינגער, שווייגט!

אין מיין הייסן שטראַם פון בלוט,
אין געצאַמטן האַרצן־שלאַג,
האַב איך אַנגעשטאַלט מיין מוט
דיר צו זאָגן, וואָס איך זאָג.

כ'ווייס, אויף פייער טרעט מיין טראַט,
אַפגרונט שלעפט מיך צו דער דנאַ,
שפיגלט אָפּ מיין אויסגעראַט,
מאַלט פאַר מיר מיין לעצטע שעה.

נאָר איך גלויב מיין בלוט־געשטראַם,
נישט פאַרלענדונג אין אים גליט ;
און מיין שטאַם הויבט ערשט נאָך אָן,
אויף דעם שונאס כרת־שניט.

דער פאָטום

שוין ווידער געוויין פון גראַנאַטן,
געיאַגט פון פאַרצווייפלטע הענט ;
געבויגענער בלאַנדזשעט דער פאָטום
אויף אייגענעם שאַטן געלענט.

דער פאָטום — אַ גייסט פילגעשטאַלטיק,
אין אַלעמענס האַרץ דרינגט אַריין ;
ער לייַדט, ווען די וועלט ווערט פאַרגוואַלטיקט,
און ווייַל — עס קאָן אַנדערש ניט זיין.

מיר שפּילן זיך אַזערדיי שפּילן,
נאָך קינדווייז, און עלטערערהייט ;
מיר טוען נאָך עמיצנס ווילן
אין לעצטן ספעקטאַקל, דעם טויט.

נאָר ווען דאָס געוויין פון גראַנאַטן
די רו און די שטיקלייט צעפליקט, —
איז נישט אומפאַרמיידלעכער פאָטום, —
מיר גייען אַריין דאָך אין קריג !

מיר גראַבן אין דר'ערד זיך ווי חיות,
און ליגן — די צייט פון באַפאַל ;
דעם מענטשלעכן פנים פאַרשפּייען,
און ס'פירט אונדז געזעץ פון שאַקאַל.

ס'איז צופאַל, ווען איך בין געקומען,
ס'איז צופאַל, ווען איך גיי אַוועק ;
אַליין זיך צו שענקען דער טומאה,
ניין, דאָס איז מיין אייגענער פלעק !

מיר שטומען ביים מויל פונם קראַטער,
וואָס וויל אונדז פאַרשלינגען אין זיך ;
באַזיגטע פון אייביקן פאָטום,
וואָס תמיד יאַגט אָן אומגעריכט.

ס'מוז שטאַרבן דער מענטש און די חיה, —
פאַר ביידן קיין אויסוועג נישטאָ;
נאַר מענטש ווייס דעם סוד פון באַפרייאונג,
איז האַר פון זיין איינציקער שעה! —

די שעה, אין רשות פון די מענטשן,
אין חלום פון פרייהייט צעבליט.
איר שיין האַט פון אייביק געבלענדט שוין,
זינט וועלט האַט געשטעלט אירע טריט.

נאַר דו, וואָס דו יאַגסט די גראַנאַטן,
אַ ברודער, האַלט אָפּ, דאָס בין איך! —
די ליבשאַפט, ווי פאָן אויף אונדז פלאַטערט,
פאַרדעש ניט איר לעבעדיק ליכט!

המון און פאלק

נישט המון — דאס ליבע פאלק —
וואס ציט מיין אויער צו:
ווארט — איז זיכער, שווייגן — גאלד,
המון — פאראכט די רן.

אויסגעשוויגן ווארט אויף ליפ —
זיין אייגן קול דערהערט;
פאלק — ווי נאפל אלץ פארקניפט,
המון — ווי פלאם צעשטערט.

פונק — אין ווילדן ווינט־רשות —
איז ווילן פון המון,
שטן צינדט אין אים זיין גלוסט;
און פאלק — שווייגט קלוג ווי שטיין.

צווי וועגענער

צווי וועגענער קרייצן דעם אָפענעם שליאַך.
מיט באַזונדערע משא'ס באַלאַדן.
ס'האַט איינער אַ שטויב מיט די רעדער געבראַכט,
און דער צווייטער — געשניטן דעם באַדן.

פאַרבייגייער האָבן מיט בליק זיי באַגלייט,
יעדער איינער געהאַט וואָס צו זאָגן:
— זע, זונפונקטן גליען אין שטויבן צעשפרייט,
— זע, די גריבער פון אַנדערן וואָגן!

געוויס האָבן אַנדערש געדאַרפט זיין די טריט,
ווען זיי זיינען דעם שליאַך־וועג געגאַנגען, —
איין וואָגן — אַ שטרויבאַרג פון זוניקן שניט,
און דער צווייטער — מיט שטאַלענע שטאַנגען.

דאָס שטרוי האָט אַ דאַרפישן שטעלכל פאַרדעקט,
און פאַרשוואונדן די זוניקע שטויבן, —
ס'האַט איבערן טייך, אויפן פעלדיקן וועג,
פון די שטאַנגען אַ בריק זיך געהויבן.

אין אַ שנייאיקער נאַכט

גאַסן ליגן באַגלאַזט
אין געשליפענעם אייז.
ס'פּלעמלט בלוילעכער פּראָסט,
מיט די צינגלעך בייסט.

ס'יאָגט פון פנים אַ רויך,
ווי דיין גוף וואָלט געברענט.
די צעשטערנטע הייך
שוועבט אויף דיר אָנגעלענט.

רירט דיך ווייטעניש אָן,
קאַלטע בלענדעניש בליט.
לופט — באַרוישט, לופט — דערמאַנט,
און די פּראָסטיקייט ציט.

פידלט פּראָסט אונטער שוך
דיך-געצערטלטע רייד;
ליפּ צעפלאַמטע — פאַרזוכט
שפּריצלעך אייז אָנגעווייט.

אַרץ אין שניי איינגעדעקט,
דאַרפיש דרעמלט די שטאַט.
ס'רופט דיך אייגענער שטעג,
וואָס עס שניידט אויס דיין טראַט.

שפעטע נאַכט — דו ווילסט זיין
אינאונאיינציקער וואַך.
שניי — האָט אייגענעם שיין,
שניי — צעבערגלט די פּלאַך.

ווינט — צעקאמט דיין געמיט,
גייסט אויף קישנס פון פרייד,
און דיין האפענונג פליט
ווי אויף פויגל צעשפרייט.

און מיט בליאונג פארשמעקט
קווייטיק־שפרייטיקער פראסט, —
נאר ווי הונט מיך באצעקט
אויפגעפראטער פארדראָס.

אויף שפאציר מיך דעריאָגט,
און עס ווערט מיר זיין כעס;
אויף אים קלעטערט דער טאָג
מיט זיין האַרביקער פֿאַסט.

און ער רופט מיך צוריק,
און פאַרצאמט מיר דעם וועג;
פאַרדראָס — וויל ניט קיין גליק
אין די היינטיקע טעג.

אין זיין האַנט — פולער קויש
שוואַרצע זאָרגן ווי פעך;
— זע, אויף האַרטן גערויש
שלאָפן היינטיקע נעכט. — —

און מיין פרייד שרומפיקט איין
אין אַ קראַט איינגעקנוילט,
און אין שנייאיקן שיין
טונקלט באַרגיקער גרויל.

ווערט מיר ענג ווייסע שטרעק,
יאַמערט שטיקייט פון חצות;
שרייט דאָס שריפט אויפן שטעג,
יעדער פוסטראַט — אַן אות.

און צעשטרייט — הינצוריק —
טרעטסטו שנייאיקן וועג,
און עס קרייצן זיך טריט
וויזאוי — אין געשלעג.

אויפן שניי שרייבסטו אויס
די מגילה פון היינט.
ס'ביילט אין וואָרט זיך דיין פויסט, —
אַ פאַרמעסט צו די פיינט.

ווי אַ פרעג־צייכן ליגט
דיין געשטעמפלטער טראָט.
קיינער ענטפערט צוריק,
דאַרפיש דרעמלט די שטאַט.

וויסער שליאך

אָפֿן ווייס, און ווייס, און ווייס אַרום,
די פֿיכטיקייט טוט וויי.
ס'דערמאָנט מיך אַלע מאָל אַן זון,
די וויסקייט פֿון דעם שניי.

פֿאַרמאָך די אויגן דיינע שטייף,
די פֿיכטיקייט צעבלײט.
אויף שטאַנג שפּילט פֿראַסט זיין דראַטן־פּייף,
גערייד — פֿון וויסע טריט.

מיט בלויקייט רויכלט וויסער שליאָך
די לופֿט — מיט זון פֿאַרשמעקט.
כאַטש טאַג האָט נאָך ניט אויפֿגעוואַכט
מיט שטראַלנדיקן וועג.

און יעדע פֿאַרב וועקט נייעם שפּיל,
קאַדיר־קאַנטראַסט דערמאָנט.
דו זעסט, — פֿון שוואַרצן נאַכט־פֿאַרהיל
ווינקט ריטער האַריזאָנט !

א רעגן-שטורעם אין שטאָט

מיטן נאַכט. אַ לאַנגער בייטשנדיקער רעגן
אויף דעם נאַכגעלאָזטן גוף פון דער ערד,
איר פלאַך — ווי פון מורא פאַר די פייפנדיקע שמיץ, —
איז געוואָרן אַלץ נידעריקער, נידעריקער און פלאַכער,
אַזוי אַרום אויסצומיידן ווייטיק...
נאָר די רעגן־בייטשן יאָגן שטאַרקער אין דעם ווינט;
פריער גלייכע, און פּלוצלונג — אין רויטן לאַמטערן־שיין —
ווי אויסגעבויגטע לאַנגע בליצן גאַרטלען ליכטיקע אַרום
די הויכע געביידעס, מויערן, און נידעריקע הייזער,
ווי די רוקנס פון נאַכגעביקע קערפּערס...
און פון דעכער, געזימסן און באַלאַקאַנען,
גיסן זיך פּלוצלונג אַריבער פלייצנדיקע שטראַמען,
פון פענצטער־ברעגן, ווי פון בעקנס, —
ווי הויכער, פאַרצווייפּלטער געיאַמער
פון פאַרלירענע, געפייניקטע לייבער.

ליידיקע גאַסן קוקן מיט פינצטערע,
נאַסע און צוגעמאַכטע פענצטער־אויגן.
הענגענדיקע שילדן לאָזן זיך מיט געשריי אויף גאַסן.
שטייגיקער געוואַי פון ווינטיקע רעגן־בייטשן
פאַרשרייט דאָס פאַרצווייפּלט גערייד
פון די לויזע, ציינקלאַפיקע שויבן.
פאַרטויבט דעם אומרראַטעם פון די שלאַפנדיקע מענטשן
אין די טרוקענע פינצטערע קאַמערן.

יאַמערדיקער, פינצטערער קלאַגן — אויף האַרטע טראַטואַרן,
דאַרט, וואו עס הענגען די רויטע עלעקטריק־פייערן —
יאַגן זיך די רעגן־שטראַמען באַלויכטענע,
ווי דאָס אָפּגערונען וואַסער
פון אַ פּריש־פּאַרלאַשענער שריפּה־חורבה,
וואו ס'צינגלען זיך נאָך העלע פּלאַמען אין די געהילצן...
דאָס רויטקייט פון די באַלויכטענע רעגן־שטראַמען —
ווערט אין דער קאַנאַל־טיפּקייט פּאַרבלאַסטער,
ווי נאַרוואַס פּאַרגאַסן בלוט דורך וואַסערן געשווענקט.
אַפילו די היימלאַזסטע — געפינען טרוקענע נאַרעס
צו באַהאַלטן דערווייך זייערע פייכטע קערפערס.
ביז דער רעגן־שטורעם וועט אַריבער.

מיין יידישע שפראך

נישטאָ אין מיין יידישער שפראַך
קיין איין וואָרט קיין מיאוסער,
וואָס דאַרף פון מיר ווערן פאַרלאַכט,
כ'זאָר מיין ליד פאַר אים פאַרשליסן.

נישטאָ אין מיין יידישער שפראַך
קיין פאַרעלטערט וואָרט, אַ טויטער,
וואָס זאָר ווידער נישט ווערן דערוואַכט,
און מיין ליד דערנאָך באַגלייטן.

כ'האַב ליב יעדן וואָרט אין מיין שפראַך,
פון פאַלאַצן און פון קעלער, —
פאַר יעדערן בוי איד זיין דאָך,
און לאָז אָפן מיינע שוועלן.

אַמיינסט, — קומט דאָס היימלאָזע וואָרט
אויף דעם שוועל פון ליד צו ליגן,
פאַרשטויבט, — פון פאַרצווייפּלונג געהאַרבט, —
קומט זיין הלום דאָ פאַרוויגן.

געטריי ווי ערד

וועסט היינט ניט ריידן, פרעגן,
היינט זיי אַ הערער בלויז,
ווי ערד הערט קלאַג פון רעגן,
ווען הימל וויינט זיך אויס.

זי הערט מיט אַלע גלידער,
נעמט קלאַג אין זיך אַריין;
ביז הימל בלויט אויף ווידער
מיט אויפגעגליטן שיין.

אויך ערד-פאַרשטיינטע גרודע
ווערט ווייך פון הימל-טרער, —
דו זיי מיר אַזאַ ברודער,
אַזוי געטריי ווי ערד.

פון טיפעניש וועל ריידן,
און דו — זאַלסט הערן בלויז,
וועט קלאַרע רח, אויף ביידן,
ווי העלע זון אַרויס.

אַ הימן צום קינד

די קינדערשע הערצער דערפריי,
וועט פריידיק און יונג זיין די וועלט.
זאָל הילפֿן געזאַנג ביים פאַרזיי,
וועט כוואַלען זיך זאַנגיקע פעלד.

דעם פיינדעכן קינדער־געוויין —
פאַרמינדער, פאַרזינדער מיט פרייד.
פון קינד — לערנט וועלט צו זיין ריין,
אין קינדערשן זכות, — וואָס זי שטייט!

די יוגנט, דאָס בליאונג, דאָס גרין, —
באוועגן די וועלט אין איר גאַנג.
דער אייביקער הדום צערינט
אַן קלאַנגען פון קינדער־געזאַנג.

א וואָלף

— אַ פּאַפּ, אַ וואָלף אויף קאַלדרע קריכט,
אָוועק פון מיר, אָוועק!
— שלאָף איין, מיין קינדעלע, ס'בין איך,
האַב וואַרעמער דיך צוגעדעקט.

— דער וואָלף — מיין האַנט אַריינגעכאַפט,
און שלאָפט מיך אין זיין הייל;
— שלאָף, קינדעלע, ס'בין איך, דיין פּאַפּ,
וואָס האַב פון וואָלף דערציילט.

— מיך שטעכן זיינע האַרטע האַר,
ער פליקט מיך מיט די ציין! —
— אַ וואָלף נאָר בייסט זיך אויפן וואָר,
נישט חלום-וואָלף, — אַ ניין!

— ווי נאָדען שטעכן זיי מיין האַלדז,
וואָלף קריכט אין מיר אַריין! —
— ס'איז מיינע האַר אין חלום האַלטסט,
דו לאָזט מיין קאַפּ נישט איין!

— אַט איז ער! ... כאַטש איך שלאָף נישט לאַנג,
פּאַלט ווידער אויף מיר אָן;
— כ'האַב וואָלף גענומען אין געפּאַנג,
ער קאָן מער גאַרנישט טאָן!

אַליין האַב איך אים אויסגעטראַכט,
און כ'בין זיין באַלעבאַס;
שלאָף רואיק... כ'האַב זיין שטייג פאַרמאַכט
מיט גרויסן, שטאַרקן שלאָס!

די פרומע קאץ

מיט גוטסקייט דיינע ליפן טריפן,
ווי ס'וואַלט קיין זינד דיין שוועל באַטראַטן;
פאַראַנקערסט זיכער דיינע שיפן,
ביי דיר אין לאַנד — ניטאָ קיין שאַטן!

נאַר ס'צאַנקט דיין פלעמלדיקער גלויבן,
ווייל וואָר — לייכט טונקעלער פון חלום;
דיין הויכער ריידן, — ווי פאַר טויבע, —
מיט פאַרבן שרייאַיקע באַמאַלן.

און ס'קומט קיין טרייסטונג פון דיין גומען
פאַר זעגלען ווינטיקע, וואָס בלאַנדזשען, —
באַלעקסט זיך ווי אַ קאָץ אַ פּרומע,
עס זאָל איר שאַדן זיך נישט אַנזען!

דיין ברויט

ווען ס'גרינט דער שימל-סם,
און ס'ווערימט שוין דיין ברויט, —
ווערט פרייגעביק דיין האַנט,
און ביסט צעטיילן גרייט.

און ווער עס נעמט דיין גאַב, —
פון הונגער-פלאַם פאַרבלענדט, —
דערשלינגט אין קעל אַראָפּ
דעם סם פון דיינע הענט.

און אויף זיין גסיסה־בעט
נאָך פון דיין גוטסקייט טראַכט ;
ער ווייס נישט, אַז די זעט
דעם טויט האַט אים געבראַכט.

אונדזער דאָן זשוואַן

— צו דעם, — וואָס קוקט אַרום צו דאָן זשוואַנען, —
אויף זיינע ליבעס וואַלט ער זיין אַ בעלן...
אים ווילט זיך זאָגן: זיי אים נישט מקנא,
דו וואַסט נישט וועלן זיין ווי ער געפאַלן! ...

— ער טראַגט מיט שטאַלץ דעם גרויסן נאַמען זיגער, —
נאָר — בלינדער שקלאַף איז ער צו יעדער איינער;
— צערייצטער באַק — פאַרקליידט אין פעל פון טיגער, —
ער בייסט זיין רויב, ווייל ס'קריכט אים אין די ציינער...

גערויש פון קלייד וועט גרויסן העלד פאַרטשאַדען,
אויף פרויען־הערצער — נישט קיין איבערקלייבער...
ער איז געשלעכט אין אויפגערייצטער סטאַדיע, —
ער איז די פּלוי וואָס לאָזט זיך נישט פאַרטרייבן...

רעמבראנדט

די ליכט־ און שאַטן־פאַרבן פון רעמבראנדט,
די שטיף־ פאַרצערנדיקע פלאַמען, —
ווי כוואַליעס נורען זיך אין ברעג געצאַמט,
און זיינען שטאַרקער פון די צאַמער.

ס'ווערט יעדער ני־געבורט אַדורכגעהעלט
מיט ערשטער, ליכטיקער באַרירונג;
ווי קינד, אין מוטערס בויד, גייט דורך די וועלט
דעם סאַמע אָנהויב פון יצירה.

ווי פרישע ערד — זיין טונקל־שוואַרצער גרונט,
אַ שטראַליקייט שפאַרט דורך זיין לייזונט,
אויף פרויען־לייב האָט ליכט אַרויסגעזונט,
און ס'אַטעמט געלייטערטע תאוה.

זיין פאַרב פאַראייביקטער, — אויף לייזונט שפילט,
און וואַלקנדלעך — אין ליכט זיך יאַגן;
די גרויע וואָר אין שיינקייט איינגעהילט,
און חלום, — פון אייביקן טאַגן.

ווי לייכט-טורעם

יאָס העלע ליכט אָן שטערן ברענגט אומהיימלעכקייט ביינאַכט...
די וואונד פון אָפגעזעגטן צווייג—די גייערס בליקן וועקט ;
עס שטייגט אַרויס, ווי אומגעריכטער באַרג אויף ברייטער
פלאַך,

דיין יאַרצייט־טאַג — אָן אָפגעצייכנטער פון אַלע טעג.

נאָר וואָסער מענטש קאָן אומשפּאַנען אָן זאָרג אין זיינע טריט?
און ווער קאָן פייערן זיין שעה אָן ביטערקייט ? —
אויף אָפגעזעגטן צווייג האָט אַנדערער שוין אויפגעבליט,
ווי לייכט־טורעם—דיין יאַרצייט־טאַג—ער מאַניעט מיך פון
ווייט !

פארלויב נישט ...

פארלויב נישט אזוי דעם גערעכטן,
דורך לויב ווערט דער אמת פארשוועכט;
באגלייט נישט מיט שטיין געלעכטער
דעם מענטש, אונטער לאסט פון פארברעך!

פארפייניקטן לייב זאלסט נישט טרויען
דער שוימיקער כוואליע פון ים;
מיט שענסטע געמעלן דער טויער —
נאר נאקעט — אויף יענער זייט צאם!

און בלויז מוכאמארין* פילפארביק,
פארבלענדן באדארנטן פעלד;
אין הארץ — פולע נעסטן פארדארבונג,
פארבארגן געברייט פאר דער וועלט!

* א גיפטיקע בלומען־שוואים און פליגן־נעסט.

א גוטע פריינטשאפט

א גוטע פריינטשאפט, א פארזייטע,
דארף אויך אויפגיין און צעבליען, —
זיין איינגעשמידט אין ווינטערס קייטן,
ווי די מעריב קארן-זריעה.

א גוטע פריינטשאפט צו דערוואכן, —
זון דארף האבן, חושך, רעגן;
די פרייד פון רו, די זארג פון פחד,
קריץ פון הונגעריקע נעגל.

אין דעם געמיש פון אלע שטאפן,
ריט, גייט אויף דער פריינטשאפט-צויבער;
ס'וועט דונערהילך פון קאטאסטראפע
אזא נאנטקייט נישט פארטויבן! —

זיין וועג

- זיין וועג — זיגזאג און שווערער, —
דער וועג, וואָס ער מוז גיין;
— געוויין — פאַרשטיקט, אָן טרערן, —
איז פיינלעכסטער געוויין!

זיין צונג פאַרדריקט צום גומען,
ווי צו אַ תפיסה־וואַנט. —
אים ציט גערייד פון שטומע,
דורך צייכנס פון דער האַנט...

באוועג פון שפיצן־פינגער,
ווי פייִלן — אין דער ווייט;
אָן ווערטערדיקער זינגען —
ביים האַרצן מאַדנע שניידט!

צו לעבן לאנג...

צו לעבן לאנג בין איך געבוירן,
כאָטש אָפּט געראַנגלט זיך מיט טויט;
און שטאַרב איך — גיי איך נישט פאַרלוירן,
ווי טעם פון אויפגעגעסן ברויט.

איך וועל פאַרטייען זיך אין לעבן,
ווי טוי — אין בעכערל פון קווייט;
מיין וואָרט, פון ווידוי און פאַרגעבונג,
וועט ניט פאַרשטומען נאָכן טויט.

עס וועט ווי גילגול וואַגלען תמיד,
צו יעדן ניי־געבוירן גוף;
און ס'וועט אַ גלייטאַן מיין נשמה,
דערהערנדיק מיין אייגן רוף...

צו איינעם...

איך רוף דין נישט ביים נאמען אן,
דו וועסט דערקאנען זיך סייווי;
עס וועט דיר דורך א ציטער־שטראם
דערהערנדיק די ווערטער די.

אפילו אויך פארשטעלטערהייד
וועל איך נישט מאַלן דיין געשטאַלט,
נאָר יעדער וואָרט פון מיינע רייד —
דיין לייב ווי קאַלטער שווייס באַפאַלט.

איך טראָג קיין האָס אויף דיר ניט אום,
נישט גוטס, ניט שלעכטס האָסט מיר געבראַכט;
דיין ביטערקייט, ווי פון אַ מום,
האַט תמיד צווישן אונדז געוואַכט.

ווי מיט פאַרפּוילטן זריעה־זאָם
אַן ליבשאַפט האָסט דיין וואָרט פאַרזייט,
וואָס קומט ניט מיט קיין בשורות אָן, —
קאַמפּאַנעסדיק פאַרלעבסט דיין פרייד.

איך רייד בכיוון מיינע רייד,
זיי זאָלן ווי דער האַרבער פראָסט
פאַרסאַרפען דיין פאַרזייטן בייט,
וואו קיינער ווערט נישט צוגעלאָזט.

א מעשהלע פון שטאָט

צו ש. ניגער —

פאַראַן אַ מענטש אין שטאָט,
(איז אויף דער וואָר פאַראַן),
פאַמעלעך איז זיין טראַט,
און שטיי, און שמאַל זיין שפּאַן.

און ווען עס זעט אים ווער,
איז גלייך ווי נישט געזען.
זיין אַרט ווערט פּרוּצלונג לער,
ווי ס'וואַלט אַ בלענד געווען.

גיט ווער אַ טראַכט אַ ווייל:
אַ פנים — ווי אַ האַרף; —
נאָר ס'יאַגט און יאַגט געאיייל,
אים ווייטער נאָך פאַרוואַרפט.

געשלעפט אין אַרבעט־צייט
פאַר קראַמען שווערע פעק,
אַליין — אַ פאַק פון ווייט —
געשפּאַנט האַט ער זיין וועג.

געזעל און באַלעבאַס —
ס'האַט קיינער אים געפרעגט,
וואוהין ער גייט און וואָס
ער טוט אין לערע טעג.

די משא נישט געפילט
אויף ביינערדיקן לייב.
אין אויג האַט זיך געשפּילט
אַן אויסגעשפּרייטע ווייט.

אַ שטילער מענטש, ער גייט
מיט אַלע און אַליין, —
ווי ס'וואַלט זיין טראַט פאַרויט
די שטילקייט אויפן שטיין.

נאַר איבערשרייען שטאַט
מיט שטילקייט — איז צו שווער;
דאָך סוידעט ער זיין סוד
אַריין אין שטאַטס געהער.

אַ טויב אַרויסגעשיקט
אין מבורדיקער הויל,
די טויב וועט קומען קריק
מיט גרינעם בלאַט אין מויל.

ער גלויבט אין אַלץ, און פרואווט,
און רעדט וואָס שטייל אַריין, —
ווייל אַלץ קאָן ווערן גוף,
ווייל אַלץ קאָן עפעס זיין.

פון איטלעכן באַוועג,
פון בלינדן שטויס אין לופט, —
אַ ברעג זוכט אויף אַ ברעג,
עס ענטפערט אָפּ אַ רוף. —

איז גייט ער זיך און גייט
אין שטאַטיקן געשטויס,
און וואו אַ מחנה שטייט,
איז דאָרטן וואַקסט ער אויס.

ניט אַלע מאָל געשלעג
און בראַך יאָגט מענטשן אוף, —
המון ווערט אויפגעוועקט
פון מינדסטן גאַסן־רוף.

אַ העלפאַנט — אויפן גאַס,
אין רוים — אַן עראַפלאַן,
אַ פערד פאַרט אונטער לאַסט,
אַלץ האַלט המון געשפאַנט.

פארקויפערס אָלערדיי
פארזאמלען אָפּט אַ ראָד,
און עקסטראַס־אויסגעשריי
צערייסט די לופט פון שטאָט.

אָט שטייט ווער אויף אַ ראָג.
און מעסערלעך פארקויפט:
— ס'האָט לינקאָלן געזאָגט,
„אַז בלויז אַ קנעכט אַנטלויפט“ —

אַנטלויפט ניט שטאַלצע פריינט,
אַ מעסערל נעמט מיט;
און קויפן מוזט איר היינט,
ווייל מאַרגן קריגט איר ניט! —

די כדומרשטיקע רייד
פון לינקאָלן געבראַכט, —
זיי צינדן אָן ווי קנויט
די פונקען פון פאַרדאַכט.

און דער פארקויפער רעדט,
און רעדט מיט זיינע הענט, —
נאָר עולם — פון אים שפעט,
און לאָזט אים שטיין פאַרשעמט.

דאָ קומט דער מענטש צוגיין,
באַלאַדט מיט זיינע פעק, —
ער קויפט... און ס'קויפט המון
די מעסערלעך אוועק! —

פארקויפער בלייבט צעמישט,
ס'איז עפעס דאָ געשען? —
נאָר יענער זעט זיך נישט,
ווי גאַרנישט־ניט געווען.

געטאָן אַ קליינע זאָך,
וואָס קען שוין קלענער זיין? —
המון האָט אים פאַרלאַכט,
און איצט — המונס אַ פריינט!

דער שטילער מישט זיך אויס
אין שוואַרצן מענטשן־שטראַם.
מיט איין פאַרלאַנג פאַראויס,
איין אַרבעט אים דערמאַנט.

אין אַרעמסטן קוואַרטאַל,
אין דעם פאַבריקן־נעסט,
וואו קוימען־טרובע שאַלט,
און רויך — דעם הימל פּרעסט.

דאָרט לעשט ער זיינע טעג
דאָרט וואַכט ער זיינע נעכט,
זיך ווי באַגין געוועקט
אין נאַכטיק־שוואַרצן פעך.

ער זעט ווי שטאַט דערוואַכט
פון נעפל אויסגעשיילט,
ווי שטיקער שוואַרצע נאַכט
נאָך זוכן וואו אַ הייל.

דערקענט אין רויך־געקנויל
די גוטע, זאַטע טעג, —
און ווען מיט אַפן מויל
וועט אַנקומען די „סלעק“.

מיט גראַבע זיידן רויך
די זעט איר פאַלאַץ בויט.
„פּראַספּעריטי“! — איר בויך
איז אַנגעשטאַפט מיט ברויט!

און אלע ווערן זאט,
באשוכט און אַנגעקליידט,
ווי אויף אַנאַנס-פּלאַקאַט
פּיגור-פּאַרפּוצטע שטייט.

נאַר ווען געהיפט ווי טרעפּ
די שטאַט די קוימענס צינדט,
רויך — דין, ווי שוואַרצער קרעפּ, —
צו ווי אַ נעפּל רינט ;

אַ הונדערטסטע פּאַבריק
גייט מיט איר אַרבעט אַן.
אויף מויערן צעוויגט
די „סדעק“ איר גרויע פּאַן.

איר גרויקייט אומגעזען,
ווי נעפּל, קלעפּיק פּאַלט,
און מיט פּאַרשעמטע הענט,
איז פּול פּאַבריק קוואַרטאַל ;

צעשאַטן אויפן גאַס —
גייט אום אַ האַלבע שטאַט,
מיט דורשטיקייט נאָך לאַסט,
מיט וויינענדיקן טראַט.

ווען פּון געזונטן לייב
שפּראַצט פּרישע קראַפט אַרויס,
און שאַפּ האַט עס פּאַרשפּייט,
און גאַס האַט עס אַנטבלויזט.

דער שטאַלצער — שטום און קליין,
צעדריקט פּון שטאַט-קאַפּריז ;
ס'האַט שטאַט זיין בלוט, זיין ביינ,
און ער — ביי אירע פּיס !

ווייך לאַנגע טעג אָן מי
פאַרצערט דעם שטאַרקסטן מוט ;
דער רויטער מאַרגן־גלי
דערמאָנט זיי חרפה־בלוט !

ניט יעדער האָט קוראַזש
צום „ברעדליין“ צוצושטיין,
די צונג — די ליפן וואָשט,
דער הונגער זאָל פאַרגיין :

גיט פּלוצלונג גאַסן־שטראַם
פון גלייכן פּלוס אַרויס,
און רייד פון מיקראַפּאָן —
אַריבער קעפּ געברויזט.

פיר רעדנער אויפן גאַס,
צו איינעם אויף אַ ראַג, —
ס'רעדט יעדער : אַרבעט־קלאַס,
און וועגט אים מיט זיין וואָג.

ס'רעדט איינער — ווייך און שטיי,
דערפרייט זיי מיט די רייד,
ווייך ער אַליין דערפילט
דעם טוי פון דעם באַשייד.

אַ צווייטער — רואיק, קאַלט,
ווי אַ כירורג צעשניידט ;
— עס מאַכט ניט אויס אויך גוואַלט,
אויב ס'ווערט געזונט דאָס לייב !

אַ דריטער טומלֶט גלאַט,
ער רעדט ווי פון אַ בוך ;
עס אַרט אים נאָר דער פּשט ;
„דאָס איז בורזשוואַזע פּרוכט !“

דער פערטער — „אייער שולד
די לאַנגע, שווערע סלעק,
מיט איינזשן געדולד
קוים רירט זיך אייער עק!

גיט מיטן עק אַ יאָג
און רייטער וואַרפט אַראָפּ!
פון פערטן אויפן ראָג
פאַרדרייט המון דעם קאַפּ.

די רעדנער — אַפּגערעדט,
המון — צעשטרייטער שפּאַנט.
ס'הענגט איבער קאַפּ די זעט,
כאַטש כאַפט זי מיט דער האַנט! —

דער שטילער — איז געווען
דער ערשטער פון די פיר;
האַט אַרבעטסלאַזע „הענט“
מיט ברודערשאַפט באַרירט.

אַ קאַלטע רוישט די גאַס
מיט מענטשן, שטיין, און שטאַל,
און ס'פּלאַקערט דער קאַנטראַסט
פון אַרעמקייט און — גאַלד.

ער איז אַזיין פאַר שאַנד,
אַוועק פון זיינע פעק.
עס פייערט אים די האַנט
צו אַרבעטן אין „סלעק“.

ער שליסט זיך אָן אין זיי,
ווי שאַטן נאָך זיי גייט.
ער וואַרעמט זייער ריי,
און טרייסט מיט זיינע רייד.

ער טרייסט זיי איינציקווייז,
און לינדערט זייער וואונד,
זייע נויט — דערוויילע בייסט
ווי הונגעריקער הונט. —

מיט בשורות קומט ער אָן,
און יעדן רוימט ער איין:
— אָז באַלדיקער סעזאָן
וועט לענגער, בעסער זיין! —

ער גייט מיט זיי באַנאַנד,
און מאַכט פאַר זיי אַזײַן קלאַר.
כאַטש פרעמד און אומבאַקאַנט, —
פאַרשלונגען ווערט זיין וואַרט.

זיין וואַרט ווערט שנעל צעכאַפט,
ווי הייסער, פרישער ברויט:
— באַלד רופט מען קריק אין שאַפּ,
האַט אונדז אַ מענטש פאַרטרויט!

אויף פנימער — אַ פרייד
אַ רגע גיט אַ שטראַל.
פאַרנאַכט — און מען צעגייט
פון דעם פאַבריק־וואַרטאַל.

ס'איז כאַטש אַ טרייסט פאַראַן
צו ברענגען אין דער היים.
זאָל נאָר ווי מדבר־מן
אויף מאַרגן נישט צעגייין!

ס'ווערט פרייעכער געזינט
פון טאַטנס גוטע ניים;
די פרייד פאַרטרייבט די שפּין,
און איר געוועב צערייסט.

ס'ווערט גראַמער היינט אין קיך
מיט דעם געזינד אַרום ;
דאָס אַרעמע געריכט
אַן אַנדער טעם באַקומט.

אין אַלע ווינקלען — פרייד,
די ראַדיאָ — אַנגעשטעלט.
פון דאָרט די זעלבע רייד :
— ס'ווערט בעסער אויף דער וועלט !

די אַקציעס — שטייגן הויך,
גערעטעניש — אַ סך.
און גראַבע זיידן רויך —
באַלד ווידער איבער דאָך ! — —

און שטידנס ברייטע שטרעק
האַט מער נאָך זיך צעשפרייט. —
באַדאָרט מיט זיינע פעק
אין רויש פון גאַסן גייט.

זיין שמאַלע האַרף-געשטאַלט
געשניטן זיך אין שטאַט.
אויף הידליקן אַספאַלט
פאַרזייט זיין שטידן טראַט.

אַ קעמל איינגעהאַרבט
אין אויסגעשפרייטן וועג. —
געשלעפט זיין טרייסטיק וואָרט.
ווי לאַגל אין די פעק.

וואַלקנדיקע טעג

לויט דיין באַשייד האָב איך געטאָן :
מיין לייד — פאַרגלייכט צו יענעמס לייד,
מיין שפענדל — קעגן יענעמס שפּאַן,
געפרוואווט אויף זיך דעם ברודערס קייט.
ער כאַפט מיין קאַלטן אַקסל אָן,
ווען ס'גיט אַ ביס די רוייע נויט ;
און ס'קוקט נישט היימלעכער דער תהום
פאַר ביידנס אויגן אויסגעשפּרייט.

דאָך בין איך איצטער צוגעשמידט
צום ברודערס גורלדיקן וועג ;
איין שטויב פאַרצייכנט ביידנס טריט,
איין ווינט פאַרשיט זיי און פאַרמעקט.
קיין גרינער גראַז — אין ערגעץ ניט ;
אין שטומקייט — גיט כאַטש ווער אַ פּרעג ;
אַ ברודערשאַפט האָט אויפגעגלייט
אין ביידנס וואַלקנדיקע טעג.

פון ענגלישע און אמעריקאנער פאָעטן.*

(* אַלע איבערזעצונגען פון ענגליש (אויסער ע. האַוסמאַן, עדווין אַרלינגטאָן, ראַבינסאָן און ראַבערט פראַסט) זענען געמאַכט געוואָרן מיט דער מיטהילף פון מיין זון אַדם לאַפּין.

א. ע. האוסמאן :

דער גרענאָדיר

ס'האַט קעניגין געשיקט נאָך מיר,
דער סאַרדזשענט האָט געזאָגט ;
— „וויססטו, בחור, זיין אַ גרענאָדיר
פאַר דרייצן פענס אַ טאַג ?“ —

פאַר דרייצן פענס אַ טאַג — מיין קלייד
פון פריער — טו איך אויס,
און האָב מאַרשירט דעם וועג פון טויט,
וואָס לאַזט נישט מער אַרויס.

און ס'טריקנט מויל, מיין העמד איז נאַס,
מיין בלוט — אַנטרינט, און יאָגט.
איצט שטאַרב איך נישט מיט שולדן-לאַסט
פון דרייצן פענס אַ טאַג.

ס'וועט סאַרדזשענט זוכן — נייער מאַן
זאָל זיין אַ גרענאָדיר,
נאָר אַלץ וועט זיין אַריבער דאָן
צווישן קעניגין און מיר.

און כ'לאַז איצט פון מיין פרייז אַראָפּ,
ווייל נאָכן טויט, מען זאָגט,
דאָרט גילט שוין מער נישט חכמה, גאָב,
נישט דרייצן פענס אַ טאַג.

דער פארברעכער

די נאכט, ווען ס'האט פאטער געבראכט מיר,
זיין גייסט — נישט גערוט אויף מיר;
ער האט נישט געפרואווט א טראכט טאן
צי ס'ווייל אויף דער וועלט ארויס
דער זון, וואס שטייט פאר דיר.

די טעג פון מוטערס טראגן —
ווי נאריש איר פרייד געווען;
פאר פיין וואס כ'האב פארשאפט איר,
ביז זי האט מיין געבורט דערזען,
דעם יונגס געבורט געזען.

מיין מוטער און מיין פאטער —
אוועק שוין פון דער וועלט,
מיין משפט וועט זיי נישט טרעפן,
נאר איך — פארגאויס באפעל,
צו הענגען אליין אין פעלד.

קיין מענטש זאל נישט געדענקען
די גאט-פארלאזטע זעל;
און נעם די פאן פון געגנט —
א קנופ פלעכט אויס פאר מיין קעל,
און איך — וועל פוידן שנעל.

און ס'איז דאס שפיל געענדיקט,
זיין אנהויב — נישט פארהיט;
מיין פאטער און מיין מוטער —
א קינד האט פאר זיי געבליט,
און איך — האב קיינעם ניט.

מיין ליבשאפט

אויב אמת אין האַרץ, וואָס איז שטאַרביק,
איז מיט מאַכט אינדערהויך פאַרקניפט, —
וואָלט מיין ליבשאפט צו דיר געקאָנט מאַכן,
אַז דו זאָסט ניט שטאַרבן, מיין ליב.

יא, יא, אויב שטענדיקער טראַכטן,
אויב הילף דורך געדאַנק קאָז געשען, —
קאָז די וועלט פאַרגיין כאַטש מאַרגן,
נאָר דו — זאָסט דיין קבר נישט זען.

די זאַנגע און זיכערע ליבשאפט,
דער פאַרזאַנג צו טאָן דיר בלויו גוטס, —
באַדאַרפסטו דאָן לעבן אייביק,
אויב אין דעם איז פאַראַן נאָר אַ שוין.

נאָר איצט, ווען אַלץ איז שוין גאַרניט,
זיי מילד צום האַרץ, וואָס לעבט שוין ניט מער, —
איידער דו זאָסט זיך צו רייזן,
וואו פריינט צו געפינען איז שווער.

העי, יונג

העי יונג, האסט זאכן צו טאן ? —
אייד זיך, ווען ס'צייטיקט דיין טאג.
אויב ס'איז פאר צווייען צו טאן,
דא בין איך, מענטש, דיין צייט איצט שלאגט.

שיק מיך איצט, און כ'גיי דיין וועג ;
רוף, און דיין קול איך דערהער ;
נוץ מיך, איידער זיי טראגן מיך אַוועק,
ווען מענטש ניט גענוצט ווערט שוין מער.

איידער פריש לייב ווערט צעפויילט,
און מיין גרייטקייט-נערוו — פארגיין.
ס'וועט נישט קאנען מער זאגן דאס מויל :
— כ'קען, מיין יונג, נישט קומען, ניין !

עדווין ארלינגטאן ראבינסאן

ריטשאַרד קאַרי

ווען ריטשאַרד קאַרי איז אין שטאָט אַראָפּ,
מיר מענטשן, אין גאַס, — געקוקט אויף זיין גאַנג.
געווען אַ דזשענטלמען פון טראַט ביזן קאַפּ,
און ציכטיק־ריין און קעניגלעך שלאַנק.

געווען אַזוי שטיף געקליידט אַלע טאַג,
און שטענדיק מענטשלעך זיין געשפרעך געפירט,
דאָך לעבעדיק זיין „גוט־מאַרגן“ געזאַגט,
געלויכטן, ווען ער האָט אין גאַס שפּאַצירט.

און רייך, — יע, רייכער פון אַ קעניג געווען, —
און זיין באַנעמונג — מיט אַזוי פיל חן ;
מיר האָבן געמיינט ער איז אַלץ, און געזען
דעם וואונטש פון אונדזער גליק אין אים אַזיין.

מיר האָבן געאַרבעט אַלץ, און געוואַרט,
קיין פלייש פאַרוזוכט, און געשאַלטן דאָס ברויט ;
און ריטשאַרד קאַרי — אין אַ זומער־נאַכט —
האַט אין זיין היים זיך דערשאַסן אויף טויט.

דאָס הויז אויפן באַרג

זיך אַלע צעגאַנגען — לער,
דאָס הויז — אויף שלאָס איז שטייל,
ס'איז גאַרנישט צו זאָגן מער.

דורך חורבה־ווענט, אָן שטער,
יאַגט ווינט־געוויין און גרילט:
זיך אַלע צעגאַנגען — לער.

נישטאָ צו וועמען מער
זאָלסט ריידן ביזו צי מילד:
ס'איז גאַרנישט צו זאָגן מער.

וואָס ציט אונדז דאָ אַהער,
צום שוועל, וואָס שטומט און שטיילט?
זיך אַלע צעגאַנגען — לער.

אומזיסט איז דער באַגער
צו זיי אין אונדז צעשפילט:
ס'איז גאַרנישט צו זאָגן מער.

מיט פוילקייט און צעשטער
שטיילט הויז פון באַרג פאַרווילדט:
זיך אַלע צעגאַנגען — לער,
ס'איז גאַרנישט צו זאָגן מער.

ראבערמ פראסט

א וואלד-באזוך אין א שניי-נאכט.

כ'ווייס וועמענס וואלד עס איז, מיר דאכט,
כאטש הויז זיינס שטייט אויף שטעטל-שליאך;
ער וועט נישט זען, ווי כ'בלייב דא שטיין,
און זיין פארשנייטן וואלד באוואך.

מיין קליינער פערד מוז זיין דערשטוינט
צו בלייבן, וואו ס'איז נישט באוואוינט;
לעם וואלד און טייך — מיט אייז פארצאמט,
אין שווארצעסער נאכט פון יאר — אריין.

ער פרעגט מיט קלונג פון זיין געשפאן,
צי איז א טעות דא פאראן?
אדן שווייגט, — בלויז שטילער ווינט אין רוים,
און פאל פון שניי-פוך נאכאנאנד.

דער וואלד איז פינצטער, טיף, און שייך,
נאר איך — זע פליכטן פאר מיר שטיין,
און מיידן וועג ביז שלאף צו גיין,
און מיידן וועג ביז שלאף צו גיין.

דער נישט געגאנגענער וועג

צוויי וועגן אין געלן וואָלד צעשיידט ;
א שאַד וואָס איך קאָן נישט ביידע גיין.
האַב איינעם באַטראַכט, ווי טיף ער גייט,
זיך ווייט אין ווילדגעוויקס פאַרדרייט.
אַן ס'קאָן אים מיין אויג נישט גרייכן מיין.

דעם צווייטן וועג — קלייב איך אויס אין געדאַנק ;
איז פאַרן אויג אויך בעסער געווען ;
מער גראָז געהאַט, און האָט טריט פאַרלאַנגט ;
נאָר גייענדיק דאָרט אַזוי מיין גאַנג —
זיי ביידע גלייך האָבן אויסגעזען.

ביינאַנד דאָרט געשפּרייט זיך אין דער שטרעק.
פול בלעטער. — קיין טראַט שניידט דורך מיין בליק.
דעם ערשטן וועג — פאַר שפעטערע טעג !
געוואוסט — ווי וועג קומט זיך אויף מיט וועג. —
האַב מער נישט געהאַפט אים זען צוריק.

אין יאָרן די שפעטערע, — אַ קייט —
דערציילן וועל איך אַמאָל מיט וויי ;
צוויי וועגן אין געלן וואָלד צעשיידט, —
און איך ? — נעם דעם וועג וואָס קיינער גייט.
דעריבער איז איצטער אַלץ אַזוי.

שניי-שטויב

אַט דאָס, ווי ס'האַט אַ קראָ
אויף מיר — אין מיטן גיין —
אַ שאַט געטאָן דעם שניי-שטויב
פון אַ נאָדל-בויים, —

האַט געגעבן מיין האַרץ
גאָר אַן אַנדער ווענד,
און פאַרהיט, מיר טייל פון אַ טאָג
אין חרטה פאַרברענט.

עדנא סענט ווינסענט מיליי

צו א פריינט א דערווייטערטן פון מיר

איצטער גייט אונטער, און כ'היט, ווי ס'גייט אונטער, די זון,
וואָס וועט שוין מער ניט אויפגיין צוריק.

טאָג האָט געזען דאָס פאַרגיין אין דיין בליק, אומזיניק ווי
דער ים;

דאָס פאַרגיין פון פריינטשאַפט, בעסער פון ברויט און פון
לייטערער גוטסקייט אָן צאָם,

וואָס דערהויבט דעם מענטש אַ ביסל העכער פון די חיות אַרום.

אַז דאָס זאָל געשען!

אַז איך זאָל דערלעבן צו זען —

חוצפהדיקער, שטאַלץ — דער בלאַסער, צעשטרייטער קלאָאון
זאָל אויסגעפוצט שטיין אין זיין פּורפור־קלייד און ביליגער
קרין פון רום,

צווישן די אויסדערוויילטע, געזיכט צו געזיכט! —

ס'אַראַ שאַנד, — אין דעם אַמאָל הייליקן אַרט האָט דאָס ליכט

פון חכמה נאָר גערוט; און דער פאַרפאַלגטער אמת

איז דאָ באַשיצט געווען פון געפאַר;

איצט זיצט דאָ דער מיאוסער גאַסט אַ באַטראַנטער ווי אַ האָר!

איך וואָלט געקענט שווערן; האָב אויך געשוואָרן:

די בערג קאַנען זיך רירן, די וואַסערן — אויסטריקענען,

ווינטער מעג איינשרומפן דעם שטאַם פון צווייג, וואָס האָט

אים געבאָרן,

אַבער ניט דיין ליבע פון מיר, — נישט דיין האַנט פון מיינער.

איצט גייט אונטער די זון, און כ'היט ווי ס'גייט אונטער

אַ רונדע,

זיי געזונט, טייער ליכט, גרויסער וואונדער!

איך דו זיי געזונט! נאָר דו דאַרפסט נישט טרוימען,

אַז ס'איז קלוג, וואָס דו האָסט די נאַכט פאַרבעטן איידער

די פינצטערניש קומט.

דער זומער

אָוועק, אָוועק איז דער זומער דער ליבער,
וואָס האָט זיך אויסבאַהאַלטן נישט געקענט,
איז ווידער פאַרשוואונדן אָן שפור אומעטום,
ווי אַ גאַלדן פישל אַרויס פון מיינע הענט!
שטיי־שטיי גיי איך אַרום אויף מיין וועג צום גאַרטן,
וואו ער איז צום לעצטן מאָל געווען.
דעם פראַסט שווערער טראַט — אויף זיינע שטאַנגען,
וואו ס'האַט זיך זיין לייכטער טראַט געזען.
אָוועק, אָוועק איז דער זומער דער ליבער,
פאַרלאָרן פון דער גאַנצער שטרעק;
ווי אַ שיינענדיק פישל זיך פון האַנט אַרויסגעליטשט,
אין שאַטנדיקן שטראַם אָוועק.

צו אַ פּאַאַ-טִישׁין, — אַ רודערער אויפן געלן ים

וואו איז ער איצט אין זיין שמוציק העמד און ריח פון קנאַבל, ער רודערט זיין „סעמפען“ אַהיים. ס'פאַלט די נאַכט שנעל צו. —

דער רויטער זעגל אויפן מאַסט הענגט און פלאַטערט אָן רו ; וואו איז ער איצט, איך וועל אים געדענקען מיין לעבן־לאַנג. מיט ליבע און לויב פאַר זיין קורצן געזאַנג, געשפּילט אויף כינעזישער פּלייט !

מיר איז געווען אַזוי באַנג —

אויף מיין וועג איבער שטעט איז מיר יענער קלאַנג געווען מיין איינציקע פּרייד,

אַן אוצר, וואָס האָט מיך געשטיילט אין די הונגערי־טעג. וואו איז ער, פאַר וועמען מיין האַרץ טראַגט אום ליבע און לויב.

וואו איז ער אַוועק ?

עמיליע דיקענסאָן

פאַרוואָס

פאַרוואָס האָב איך לײב דײך, האָר ?
דערפאַר. —

עס פרעגט נישט דער ווינט דעם גראָז
ער זאָל ענטפערן פאַרוואָס,
ווען ער פליט פאַרביי,
קאָן ער רואיק נישט שטיין ?

דער בליץ האָט קיינמאָל נישט
ביים אויג געפרעגט,
וואָס ער פאַרמאַכט זיך פאַר שרעק,
ווען ער גיט אַ שניט —
ווייץ ער ווייסט,

ס'קאָן נישט ריידן דאָס אויג;
פאַראַן זאַכן, דו קאַנסט נישט זאָגן מיט רייד —
אַן אויסדערווייטער בלויוז פאַרשטייט.

איך וואוין

איך וואוין אין דער מעגלעכקייט.
פיל שענער ווי אין וואָר — מײן הויז;
אַ גרעסערע צאָל פענצטער,
און טירן — מערער גרויס.

די קאַמערן, ווי פון צעדער —
נישט דורכצודרינגען קיין זאך;
די שינדלען פון הימל —
מײן אייביקער דאָך.

מײנע געסט, — די שענסטע,
און אַלץ וואָס איך האָב צו טאָן;
איך שפּרייט אויס מײנע הענט
און ריר דעם גיָעדן אָן.

איין זופ

האָב איין זופ געטאָן פון לעבן —
געווען איז שטרענג דער שכר:
מיין עקזיסטענץ — דאָס איז דער פרייז,
וואָס יעדער באַצאָלט דערפאַר.

שטויבווייז האָט מען מיך געוואויגן,
באַזאָנסירט מיר שייד מיט שייד;
זיי האָבן באַצאָלט מיין ווערט:
איין טראָפן הימל־פרייד!

ג א ט

גאט, חוץ דיר האב איך קיינעם נישט,
דערפאר רוף איך צו דיר.
כ'האב אַליין זיך פון דיר פאַרפרעמדט,
נאַר דו, געדענקסטו מיר ?

נישט געקומען דאָ צוליב זיך,
דאָס איז אַ קלייניקייט —
כ'האב דיר אַ פול האַרץ געבראַכט,
שווער צו טראַגן ווייט.

כ'האב דאָס האַרץ אין מיינעם געהאַט,
ביז ס'האַט נישט געקענט שוין מער ;
מאַדנע, — געוואָרן מיר שווערער נאָך
זינט ס'איז פון מיר אַוועק —
איז עס אויך דיר צו שווער ?

ערֿינאָר ווײַלי

אַ דערטרונקענע פרוי

ער זאָל זיין מיין וועכטער,
ווער ס'צערײסט מיין תפיסה־קײט
דינער פון די ווינט־געפלעכטן
אויפן ים צעשפרייט.

ער זאָל זיין מיין לערער,
ווער ס'באַפעלט: זיי שטאַרק!
דעם באַשאַף, וואָס יאָמערט
אין גלאַז־וואַנט־וואו פאַרשפאַרט.

דאָך דער זאָל זיין מיין ברודער,
וועמעס שפּאַטיק יאוש־וואָר
עס טרייבט אים זיך דערשטיקן
אין ווילדגראַז פון מײנע האַר.

וואו, אַ וואו? —

איך דאַרף נישט טויט זיין, אַז דו
זאַסט ניט דערוויסן זיך, וואו
איז מיין רו, מיין געביין,
און די טריט פון מיין גיין —
פאַרשריבן אין בלוט צי אין טוי.
ווייל פאַרשטעלט וועלן זיי
פון דיר זיין אין הויכן גראַז,
צי אין שניי־ווייכן פראַסט.
די טריט פירן וואוהין,
דורך לופט, וואַסערן, אַהין
אויף דער ערד, אַדער אויבן,
אין קעלער, אַדער בוידיים
פון דעם שכנישן הויז;
איך באַהאַלט זיך אייביק אויס,
זאַסט ניט זען מיר נאַנט, צי ווייט,
אויך אין בעט ביי דיין זייט.

סאַראַ מיסדעיר

ווי כוואַליעדיק גערשטן

ווי כוואַליעדיק גערשטן
אין פּלאַכפּעלד ביים ים,
וואָס זינגט אין האַרטן ווינט
אַן סוף אויפן לאַן ;

ווי כוואַליעדיק גערשטן —
אַט — נידעריק, אַט — הויך,
פון מיין פּיין זיך דערהויבן
געוועלט וואַלט איך אויך ;

אַזוי וואַלט איך שטיל
טאַג און נאַכט לאַנג און לאַנג,
געביטן מיין ווייטאַג
אויף געזאַנג.

אויפן שפיצבאָרג

כ'האַב דעם שפיץ נאָך פון פריער פאַרבייגיין געמוזט.
ווייל מיין וועג באַרג אַראָפּ איצטער גייט.
מאָדנע, כ'בין דעם באַרגשפיץ דורך און גאָר נישט געוואוסט,
בלויז אַ דאָרן פלעגט שטענדיק אַ כאַפּ טאָן דעם זויס פון
מיין קלייד.

דעם גאַנצן מאָרגן האָט אַ שטאַלץ מיך באַגריסט.
האַב זיך שלאָנק ווי אַ קיניגין שטיין געזען.
פאַרוויקלט אין ווינט און אין זון; די וועלט אונטער מיינע
פּיס —
אַבער אַרום איז רוי, — און גאַרנישט וואונדערלעך געווען.

ס'האַט געדאַכט: ס'איז ווי דער אויסגעטראַטענער שטעג,
און די דערנער — צופן דעם זויס פון מיין קלייד.
נאָר ס'איז שוין אומזיסט, כ'זאָל פון דאָרט איצט אַוועק,
ווייל דער וועג צוריק — באַרגאַראָפּ נאָר גייט.

נאַכט-געזאַנג אין אַמאַלפֿי

כ'האַב דעם הימל מיט שטערן געפרעגט:
וואָס זאָל איך אים געבן, מיין פרייד?
און ס'ענטפערט מיר מיט שטילקייט.
שטילקייט פון אויבן ווייט.

כ'האַב געפרעגט דעם פאַרכמורעטן ים,
דאַרט וואו דער פישער שיפט —
און ס'ענטפערט מיר מיט שטילקייט,
שטילקייט אונטן טריפט.

אַ, איך קאַן אים געבן געווייך,
אַדער — מיין פייניק געזאַנג —
נאָר ווי קאַן איך אים געבן שטילקייט
דעם גאַנצן לעבנלאַנג?

דזשיימס סטיפענס

DEIREDRE

דו נישט לאַז, ס'זאָל אַ פרוי הערן דאָס ליד ;
ס'איז פאַר מאַנסלייט ; און נאָך זיי — זייערע זין,
און זייערע זינס זין.
ס'קומט אַ צייט, ווען דאָס האַרץ זינקט אין טרויער ;
און אונדז דערמאָנט זיך די דעאירדער־לעגענדע,
און אַז אירע ליפן זיינען בלוין שטויב.
זי האָט אַמאָל די ערד באַטראַטן ; מענער — גענומען איר
האַנט ;
אַריינגעקוקט אין איר בליק, און געזאָגט זייער שפּרוך ;
און זי האָט אויף דעם געענטפערט.
מער פון טויזנט יאָר, זינט זי איז וואונדערלעך געווען,
זינט זי האָט דאָס כוואַליעדיק גראָז באַרירט ;
געזען די וואַלקנס.
שוין טויזנט יאָר ! דאָס גראָז — נאָך אַלץ ווי אַמאָל,
די וואַלקנס — אַזוי שיינ ווי דאָן, ווען דעאירדערע
איז נאָך לעבעדיק געווען !
ס'איז נישט געבוירן קיינמאָל אַ פרוי
אַזוי וואונדערלעך שיינ ; נישט קיין איינע אַזוי שיינ
פון אַלע פרויען אויף דער וועלט.
זאָלן די מאַנסלייט פונאַנדערגיין און טרויערן צוזאַמען,
קיין מאַן קען מער קיינמאָל איר ליבן ; קיין מאַן קען מער
קיינמאָל
איר געליבטער נישט זיין.
ס'קען נישט קיין מאַן פאַר איר זיך נויגן ; קיין מאַן קען זאָגן —
וואָס קאָן איינער זאָגן ? קיין ווערטער נישטאָ
וואָס איינער קאָן זאָגן צו איר !
איצט איז זי נאָר אַ לעגענדע — דערציילט
אַרום אַ פייער ; קיין מאַן קען קיינמאָל נישט זיין מער
קיין פריינט פון דער אומגליקלעכער קעניגין.

אין דער נאַכט

ס'איז שטענדיק אַ רויש ווען ס'איז פינצטער ;
דאָס איז דער רויש פון שווייגן און דער רויש
פון בלינדקייט.

דער רויש פון שווייגן, דער רויש פון בלינדקייט
ברענגען מיך שרעק,
זיי שטעלן מיך שטייף און גלייך ווי אַ בוים אַוועק !

זיי ברענגען מיך שרעק,
זיי שטעלן מיך שטייף און גלייך ווי אַ בוים אַוועק !
ווייל צום סוף, זייער רויש פון אַ דונער
ווערט העכער.

ווייל צום סוף, זייער רויש פון אַ דונער ווערט העכער ;
זיי שרעקן מיין נשמה,
און ס'האַרץ מיר צעברעכן !

ריוזשרי מאַררענס

אַ לינטשעריי

שוואַרצפּויגל, שוואַרצפּויגל אין דער שטייג, —
ס'איז עפעס מאַדנע היינט ביינאַכט!
דעם שעריפּס טראַט פּון ווייט פאַרשווייגט;
די רגעס — ווי פליגן לעצטיאַריקע פּויל,
דורך די גראַטעס — ווי אַ יאַרנקנויל —
די שעהן ציען זיך היינט ביינאַכט!

הימל הענגט ווי אַ שווערער דעק
הינטער דער טיר היינט ביינאַכט;
וואָס איז דאָס? — אַ רויש ביים וועג,
וואָס איז דאָס? — געשריי און טריט.
פאַר זינד געטאַנענע און ניט —
וועסטו באַצאָלן היינט ביינאַכט!

אומזיסט דער רויטער שווייס פּון שרעק,
אומזיסט פאַרצווייפלונג, קלאַג אין בליק;
זיי האַבן ביקסן, זיי האַבן שטריק,
זיי האַבן מוט און דאָס געווער;
דערפאַר אומזיסט שוין צו פרעגן מער.
אומזיסט, זיי וועלן זייער ענטפער דיר
אַדורכשיסן אַדורך דיין טיר —
דו וועסט שטאַרבן היינט ביינאַכט!

דאָרט, וואו דער איינזאַמער שיידוועג ליגט,
איז נישט אויף צו ענטפערן דאָס אָרט;
נאָר שטיקקייט, צאָלן־גרעב שטיקט און שטיקט,
און צו לינטשן — דער צווייג איז דאָרט;
אויף דייענע פאַר אויגן וואָרט אַ גרויער באַגין,
שוואַרצפּויגל!

וועסט אפשר טרעפן מיט זיי זיך וואו —
זוך די מאַסקע אויף זייער געזיכט ;
— דאָס איז דער וועג צו דערקאַנען זיי, —
אַ ווייסע מאַסקע דאָס געזיכט דעקט צו.
דו שטעל זיך אָפּ, און ווייז זיי דאָרט
זאַכן, צו וואָס זיי זיינען טויב ;
— און זיי — קאַנען זאָגן דיר זייער מיינ, —
צו וואָשן בלוט מיט בלוט — נאָר ווי
אויב דו אַליין ביסט ריין ?

שוואַרצפּויגל-זינגער, שוואַרצפּויגל שטיל,
דערשטיקט איז דער זאָם פאַר דיר פאַרפלאַנצט ;
דו גייסט איצט אַוועק פון אַ דאַרנדיק פעלד, —
דיר וועט זיין בעסער, קאָן זיין, אָן דער וועלט, —
און דאָס וואָס די זייער האָבן פאַרזייט,
לאָז זיי עסן אַליין זייער ברויט,
שוואַרצפּויגל !

הערי קעמפ

מאָדנע ...

מאָדנע, אין גאָס גייען מענטשן הין און צוריק,
רירן זיך ווי פון עמיצן געפירט;
ווען דו — כאָטש טויט, דאָך גאַנץ און אומבאַרירט, —
דיין קערפער אַנטשוויגן, רואיק לייגט.

מיר אַיילן — געבויגט פאַר קלייניקייטן בלוז,
מיט ערנסט — יעדער נישטיקייט באַגלייט.
באַריידן, לייבן, — מיר בייטן סחורה אויס, —
נאָר דו אויף אייביק לייגסט דאָרט שטילערהייט.

באָדויער אונדז אין שטאַרקן שלאָף אַליין,
באָדויער אונדזער געלעכטער, — צי געוויין;
דו נאָר לעבסט; טויט איז בלוז פאַר אונדזערע לייט,
וואָס דרייען זיך אין שאַטן פון זיין כעס,
ווען וועלט שניידט דורך איר שטורעמדיקן פאַס, —
און וואַרפט אַריין אונדז אין דער אייביקייט.

יוגנט

— מיין פריינטשאפט פארלאזט אין מיטן וועג, —
יוגנט, ביסטו עס פון מיר אוועק?

א בלינדער מאַט קלאַפט אין פענצטער־ראַם;
ס'ווערט פלוצלונג אַש פון דעם יוגן פלאַם.

א סקריפ האַט געטאַן דער דיל ביי מיר,
דערהערט אַ צומאַך פון אַ טיר,

האַב טריט דערשפירט פון וועמענס פיס,
כ'קוק אין גאַס אַרויס, — ס'איז קיינער נישט...

— איז עס יוגנט ווי אַ גנב אַרויס, —
מיין גוטער גאַסט פון נעכטן בלויו?

דער פארשוועכטער טעמפל

כ'האָב געהאַט אויף אַ באַרג אַ קליינע הויז, —
אַ קליינע הויז, געבויט אויף ליבשאַפט־פרייד;
באַגין האָט זיין גאַלד אויף די פענצטער געשפּרייט.
איבער דעם צאַרטן שוועל — אַריין און אַרויס, —

האַב איך מיט מיין ליבע האַנט אין האַנט שפּאַצירט,
און דעם אַוונט־שטערן ווייך אויף מיר געשפּירט,
פּרידלעכע פּלייט־שטימען — אין דער לופט געווייט;
היימישע גייסטער — געבענטשט דעם הייליק אַרט,
ווייל אויף דיין פנים האָט ליכטיקע פּרייד
צוגעצויגן דאָס ריינע גוטס פון וואָר...

אַוועק די ליבע פּרייד, וואָס דו האַסט געבראַכט צו מיר,
מיין קליינע הויז, — ווי אַ טעמפל פאַרשוועכט;
דער דאָך ליגט פּריי פאַר יעדן בליק און ריר,
מיין לעבן איז פול מיט רעגנדיקע נעכט.

וויליאם ברייק

דער פייפער

כ'פייף צום ווידן טאָל אַראָפּ,
דידער פייף איך, פרייד-געזאַנג ;
כ'זע, אַ קינד אויף וואַקן רייט,
לאַכט, און זאָגט מיר זיין פאַרלאַנג :

— פייף אַ ליד מיר פון אַ לאַם,
האַב איך אים געפייפט מיט פרייד ;
— פייפער, פייף דאָס ליד אויף סניי, —
כ'פייף, — ער הערט פאַרוויינטערהייט.

— ס'פרייעך פייפל וואַרף אַוועק,
זינג איצט לידער מיר פון פרייד ; —
זינג איך אים דאָס זעלבע ליד,
און דאָס קינד — פאַר פרייד פאַרגייט.

— פייפער, איצט אַ בוך שרייב אָן,
און פאַרשרייב די לידער דאָ, —
דייענען זאָל יעדער זיי — —
כ'זוך דעם קינד — ער איז נישטאָ !

מאָך איך פון אַ רוט אַ פען,
פון קלאַר וואַסער מאַך איך טינט,
און כ'פאַרשרייב מיין פרייד געזאַנג,
ס'זאָל דערפרייען יעדן קינד.

דזשאים קילמער

בוימער

איך גרױב, כ׳וועל קיינמאָל זען אַ פֿיד
אין שיינקייט, ווי אַ בױם צעבליט.

אַ בױם זױגט הונגעריק די ערד,
און פון איר ברוסט-זאָפט ווערט גענערט.

אַ בױם, צו גאָט קוקט גאַנצע טעג,
מיט צווייגן תפילהדיק געשטרעקט.

אַ בױם, אין זומערדיקן קלאָר,
טראַגט פויגל-נעסט אין זיינע האַר.

און וועמעס גוף ס׳האַט שניי דערקענט,
מיט רעגן — פֿייבלעך זיך דערנענט.

פֿיד — מאַכט אַ נאַר ווי איך אַליין,
און בלויז איין גאָט באַשאַפט אַ בױם.

אַ ביישפּיל

אַט דאָ איז אַ ביישפּיל
פון אַ שמעטערלינג ;
וועמעס פריידיק האַרץ קאָן מאַכן,
אַז אויף האַרט־רויען פעלדז
זאָל ער ליגן פריילעך, גרינג.
אַן פריינט, און איינאַליין,
אויף דעם־אַ נישט־גאָר ווייכן שטיין.

איצט זאָל מיין בעט זיין האַרט,
מיך גייט נישט אָן !
כ'וועל פאַרוואַנדלען אַלץ אין פרייד,
ווי דער שמעטערלינג טאָן ;
וועמעס פריידיק האַרץ קאָן מאַכן
פון שטיין זאָל ברום דערוואַכן.

א י נ ה א ל ט :

3		די זון
5		א טויער
7		מיין וועלט
8		וויזיע פון א רעגן־בויגן
10		פייער
12		באלאדע פונעם ריטל
14		אויפן גרעניץ פון זאכן
16		וואַלקנס
18		דודס שטיין
19		אלכעמיע פון וואַרט
21		דער פולער קרוג
23		מיין בייט
24		דיין בעכער פרייד
25		יעדע זאך
26		מוטער וועלט
27		אויף ווינטיקע רוימען
28		עכא
29		מיין בערעזע
30		דער לייטער
31		ווי בויים
32		ברודער
33		זוניקע טריט
34		היינטיקע טעג
35		פאר מענטשנס גליק
36		ער

דער מאַרש פון צוויי (לידער פון ניו יאָרק)

37		צלם־שניט
38		אין דושאָנגל פון שטאַט
39		אַכטע עוועניו
40		כאַאָטישע ניו יאָרק
41		גרויס־שטאַט
42		דער מאַרש
44		המון

46	---	באגין
47	---	זונטיק
48	---	פארשעמונג
49	---	עס יאָגט, עס יאָגט די אַרבעט
50	---	מיינע טעג
51	---	סטרייק
52	---	דער רונדער לאַבן
53	---	אויף די קני
55	---	מיין פאַרהאַריקטע טאַרבע
56	---	פּריש ברויט
58	---	דער זאַלאַג
59	---	הענט
60	---	מיינע לייבלעכע ברידער
61	---	מיין לאַנד
62	---	פּראַצע
63	---	הבל שלאָנט צוריק
65	---	מיין טאָג
66	---	מיין פּריינט, דער פּאָעט
67	---	דיאַלאָג
69	---	קלאַנגען
70	---	וואַגשאַל
71	---	דיין וואָרט
72	---	אַמאַל...
73	---	ביון טויער
74	---	סאיז אַלעמענס די מאַמע ערד
75	---	דער גאַסט
76	---	ערד
77	---	זאָל העלער לייכטן די זון
78	---	אַ פּאַנצער
79	---	ימען טריט
80	---	אין לייבן גרוב
82	---	טורעם
83	---	וואונדער
84	---	טראַט פון דיין פּאַלק
85	---	מיין שטאַם
87	---	דער פּאַטום
89	---	המון און פּאַלק
90	---	צוויי ווענענער
91	---	אין אַ שנייאַיקער נאַכט
94	---	וויטער שליאַך
95	---	אַ רעגן־שטורעם אין שטאַט
97	---	מיין יידישע שפּראַך
98	---	געטריי ווי ערד

99	א הימן צום קינד
100	א האלף
101	א פרומע קאץ
102	דיין ברויט
103	אונדזער דאן זשאן
104	רעמבראנדט
105	ווי לייכטטורעם
106	פארלויב נישט
107	א גוטע פריינטשאפט
108	זיין וועג
109	צו לעבן לאנג
110	צו איינעם
111	א מעשהלע פון שטאט
120	וואלקנדיקע טעג

פון ענגלישע און אמעריקאנער פאָעטן

א. ע. האָוסמאַן

123	דער גרענאָדיר
124	דער פאַרברעכער
125	מיין ליבשאַפט
126	העי, יונג!

עדווין אַרלינגטאָן ראַבינסאָן

127	ריטשאַרד קאַרי
128	דאָס הויז אויפן באַרג

ראַבערט פּראָסט

129	א האַלד-באַזוך אין אַ שניינאַכט
130	דער נישט-געגאַנגענער וועג
131	שניי-שטויב

עדנאָ סענט ווינסענט מיִליי

132	צו אַ פּריינט אַ דערווייטערטן
133	דער זומער
134	צו אַ פּאַאַ-טשין אַ רודערער אויפן געלן ים

עמיליע דיקענסאָן

135	פאַרוואַס
136	איך וואוין
137	אין זוף
138	באַט

עלענאָר ווייַדי

- 139 אַ דערטרונקענע פּרוי — — — — —
140 וואו, אַ, וואו? — — — — —

סאַראַ טיסדייל

- 141 ווי כּוואַליעדיק גערשטן — — — — —
142 אויפן שפיץ באַרג — — — — —
143 נאַכט־געזאַנג אין אַמאַלפּי — — — — —

דזשעימס סטיפענס

- 144 Deiredre — — — — —
145 אין דער נאַכט — — — — —

רידזשלי טאַרענס

- 146 אַ לינטשעריי — — — — —

הערי קעמפ

- 148 מאַדנע — — — — —
149 יוגנט — — — — —
150 דער פאַרשוועכטער טעמפל — — — — —

ווידיאַם בלייק

- 151 דער פייפער — — — — —

דזשאַיס קילמער

- 152 בוימער — — — — —

וו. ה. דייוויס

- 153 אַ ביישפּיל — — — — —